

49.

A BUDAPESTI FERENCZ JÓZSEF
ORSZÁGOS

RABBIKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ 1925/26. TANÉVRŐL.

BUDAPEST, 1926.
Neuwald Illés Utódai könyvnyomda
VIII., Üllői-ut 48.

Intézetünk történetéhez.

Mult tanévi Értesítőnkben az intézet történetére vonatkozó közleményünkben röviden megemlékeztünk azokról a tárgyalásokról, melyek az intézet *alsó tanfolyama* megingott létének biztosítása és általában az *intézet fentartásának* érdekében Dr. *Mezey Ferenc* elnökünk irányítása mellett folytak. Azóta az erre vonatkozó akció jelentékenyen kiterjedt. A kultuszminisztérium ugyanis az országos rabbiképző és orsz. izr. tanítóképzőintézet fentartására 49.045/925. számú rendeletével felekezeti hozzájárulás címén 720 millió koronát vetett ki. Ezt a hozzájárulást az 1925/26. tanévre kívánta vonatkoztatni, azzal a kijelentéssel, hogy amennyiben az állam pénzügyi helyzete enyhül, igyekezni fog, hogy addig is, míg az orsz. izr. iskolaalap a fizetőképesség állapotába jut, a két országos felekezeti intézmény fentartásának felekezeti teherviselése a lehetőséghez képest mérsékeltessek. Az izr. községkerületi elnökök 1924. november hó 17-én tartott ülésén elfoglalt álláspontja és az 1925. évi szeptember hó 7-én hozott lelkes határozatok szerint a felekezet e nagy terhet vállalta. *Hitközségeinket* mély hálánk illeti, hogy az eddig hozzájárulásuk nélkül fentartott intézet szükségleteinek váratlanul rájuk zúdult részét nemes áldozatkészséggel vállalták és hogy amikor kitünt, hogy a teherviselés kilátásba helyezett enyhítése iránti kérelmezéseket a minisztérium egyelőre teljesíthetőnek nem találta és a két intézet alapjának megingatása nélkül az egyelőre elháríthatatlannak mutatkozik, hitközségeink áldozatkészsége tovább is hatékony maradt. Ennek köszönhető, hogy mindkét iskola működésében fennakadás nem történt.

Közgazdasági viszonyaink között a helyi intézmények által is mód felett terhelt hitközségeink, de kiváltképen intézetünk nyugodt léte érdekében kívánatos, hogy a vezérlő bizottság elnökének a felekezet egyetemes feladatait szolgáló országos intézmények esetlegességektől mentes szilárd anyagi alapja érdekében folytatott munkáját is siker koronázza. A *vallás- és közoktatásügyi minisztérium* a nehéz anyagi viszonyok között is rendelkezésre bocsátotta az intézet szükségleteinek tulnyomó részét és egyébként is gyakorolta fentartói változatlan jóindulatát, amiért is remélhető, hogy az intézet fundamentumának megerősítésére irányuló célt is megvalósítani fogja.

* * *

A *numerus clausus*, amely felekezetünkre sérelmes törvény megszüntetése iránt az izraelita községkerületi elnökök és az Orsz. Izr. Iroda számos ízben fordult a kormányhoz, intézetünket sem kimélte meg, noha annak közel félszázados alkotmánya és a rabbiképzésnek versenyen kívül volta mellett erre gondolni nem lehetett.

Az első *nagyobb* nehézségek 1925. szeptember havában merültek fel, amikor 8 hallgatónk közül csak egyet vett fel a m. kir. Pázmány Péter tudomány-egyetem bölcsészeti kara és itt vette kezdetét aztán az a küzdelem, melyet az intézet jogáért lefolytatni kellett. A felmerült akadályokat szeptember 16-án jelentettük Dr. *Mezey Ferenc* vezérlő bizottságunk elnökének, aki még aznap felterjesztést és személyes lépéseket tett ügyünkben. Hivatkozott általában a *numerus clausus* közjogellenes istituálására, intézetünk alkotásának történetére, a vallás- és közoktatási kormánnyal való szervezeti kapcsolatára, a nemzeti és kulturális érdekekre, de kiváltképpen az állam által megállapított intézeti Rendtartás 88. §-ára. E szerint *rabbivizsgálatra csak az olyan jelölt bocsátható, aki igazolni tudja, hogy egyetemi tanulmányait befejezte és a doctor philosophiae fokot elnyerte.*

Hivatkozott elnökünk eljárásai közben az intézeti növendékek minősége szempontjából arra, ami ugyanakkor történt, hogy az egyetemen abban a tanévben három rabbijelölt tett doktorátust és mind a három kitüntetéssel tette le a vizsgát. A *magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztérium*, mely intézetünk iránt, mint annak voltaképpeni fentartója, mindenkor a legnagyobb megértést és jóakaratot tanúsította, belátva igazunkat, az ügy megtárgyalása után azonnal intézkedett és értesítette a vezérlő bizottság elnökségét, hogy 1925. október hó 11-én 73.287/925. sz. a. a budapesti kir. m. Pázmány tudomány egyetem tanácsához a következő rendeletet intézte:

»A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet vezérlő bizottságának csatolt kérvényét mellékleteivel együtt a tek. Tanácsnak saját hatáskörében leendő elintézése végett azzal küldöm meg, hogy *a beadványban felsorolt rabbiszemináriumi hallgatóknak a bölcsészettudományi karra való felvételét indokoltnak tartom, mert az intézet hallgatói a hivatali elődöm által 1912. évi május hó 1-én 44.852. sz. a. jóváhagyott intézeti szabályok 22. §-a értelmében kötelesek egyidejűleg a budapesti tud. egyetem bölcsészettudományi karán, mint rendes hallgatók tanulmányaikat végezni, a 88. §-a szerint pedig a rabbivizsgálatra csak az olyan jelölt bocsátható, aki igazolni tudja, hogy egyetemi tanulmányait befejezte és a doctor philosophiae fokot elnyerte.*

A felvétel iránt folyamodók közül Frenkel Éliás, Günczler Péter, Hirschler Pál, Klein Andor és Schulcz Fülöp, kik középiskolai tanulmányaikat az Orsz. Rabbiképzőben végezték el és ugyanott tettek érettségit, az egyetem bölcsészettudományi karára

rendes hallgatókul volnának felveendők, míg Vermes György és Fisch Adolf, kik középiskolai tanulmányaikat idegen helyen végezték és akiknek theol. előkészültsége az iratok között nincs igazolva, egyelőre csak *rendkívüli hallgató* minőségben volnának fölveendők, azzal, hogy rendesekké csak az esetben válnak, ha a négy zsidó theológiai tantárgyból a kiegészítő érettségi vizsgálatot a Ferencz József Országos Rabbiképző Intézetnél letették és ennek bizonyítványát a kari dékánál bemutatták.

Budapest, 1925. évi október hó 11-én.

A miniszter helyett:

Dr. Tóth Lajos s. k.,
államtitkár.

Intézetünk ez ügyét elrendezettnek tartottuk, de alig hogy 1925. október 22-én elnökünknek az intézet körüli bokros érdemeit gyarapító eljárását megköszöntük, öt napra rá már jelentenünk kellett, hogy a bölcsészeti ülések miniszteri rendelet ellenére hallgatóink beiratását nem engedélyezte. Erre *elnökünk* újabb írásbeli előterjesztései és személyes eljárásai következtek. Ezeknek eredményeképpen 1925. november hó 16-án *elnökünk* közölte velünk, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur önagyméltósága 86.865/925. sz. a. a kir. magyar Pázmány Péter tud. egyetem tanácsával a következő újabb rendeletet közölte:

»A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet vezérlő bizottságának folyó évi november hó 4-én Rk. 9150. szám alatt az intézet hallgatóinak a bölcsészettudományi karra való felvétele tárgyában kelt felterjesztésére, tudomás és további eljárás végett értesitem a tek. Tanácsot, hogy *tekintettel arra, miszerint a szóbanforgó intézet hallgatói a hivatali elődöm által 1912. évi május hó 1-én 44.852. szám alatt jóváhagyott intézeti szabályok 22. §-a értelmében kötelesek egyidejűleg a budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karán mint rendes hallgatók tanulmányaikat végezni, a 88. §-a szerint pedig a rabbivizsgákra csak olyan jelölt bocsátható, aki igazolni tudja, hogy egyetemi tanulmányait befejezte és a doctor philosophiae fokot elnyerte; a Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet növendékei az 1925/26. tanévtől kezdve a bölcsészettudományi karra felvehető hallgatók létszámába nem számítandók be.*

Budapest, 1925. évi november hó 16.

A miniszter helyett:

Dr. Tóth Lajos s. k.,
államtitkár.

A rendelet befejező intézkedése, mely a miniszter ur jöggörén alapul, megnyugvást nyújtott arra nézve, hogy most már a dolog intézményesen rendezve van.

Dr. *Mezey Ferenc* elnök 1925. november 26-án köszönte meg a miniszter urnak az előző rendelet kibocsátását és közlését, de csakhamar kitünt, hogy az ügy még sem tudott nyugvópontra jutni. Az egyetem bölcsészeti kara írásos és szóbeli tárgyalásokat kezdett a kultuszminisztériummal, amelyek közben az egyetem autonómiájára való hivatkozással az alaptörvényekbe ütköző numerus claususról szóló törvény intencióin is túl szigorú és intézetünkkel szemben helyt nem álló felfogással kívánta a minisztériumot jogos hatáskörében kiadott rendeletében elfoglalt álláspontjától elterelni. E közvetlenül folytatott tárgyalások közben *elnökünk* a minisztérium által felhivatott, hogy az egyetemmel lépjen személyesen érintkezésbe és igyekezzék az ottani nézeteket eloszlatni. Az e tárgyban kiküldött ad hoc bizottság előtt a vezérlő bizottság elnöke a kérdés egész komplexumát kifejtette, mire a bizottság eddigi álláspontjától eltért és a megegyezés feltételeinek tárgyalásába bocsátkozott. Azt domborították ki, mint intézkedési alapot, hogy a rabbijelöltek kizárólag a bölcsészettudori oklevél megszerzése céljából veendők fel 8 éven át az egyetemre és csak arra az időre, amíg a rabbiszeminárium tagjai. A vétbizonyítvány megszerzése után a következő előadásokat választhatják és csak ezeknek tárgyköréből tehetnek doktorátust: sémi nyelvek, ókori történet, kelet-ázsiai nyelvek, keleti népek ókori története, filozófia és pedagógia. E tudományszakok megegyeznek a rabbi tudományos felszerelésének igényeivel. Nem lehetnek a tanárképző intézet tagjai és nem szerezhettek tanárképesítést. Nem is ez a célunk. Az egyetemi okmányainkon a rabbijelölti minőség kitüntetendő. Szóval garanciákat kívántak arra, hogy a rabbiszeminárium utján a numerus claususon valahogy részt ne törhessenek. Minthogy az egyetemi bölcsészettudományi hallgatókul felvett rabbijelöltek száma a felvehető bölcsészettanhallgatók engedélyezett létszámába nem tudandó be és a bölcsészeti karra való beiratkozásra kötelezett és a karra felveendő rabbinövéndékek száma az eddigi tapasztalatok alapján tizben kontempláltatott, mely szám esetleg emelhető is és végül arra való figyelemmel, hogy a szemináriumnak a rabbiképzés a főcélja és ez a cél a megszorítások mellett is elérhető, *elnökünk* hangsúlyozva a numerus clausussal és kiágazásaival szemben elfoglalt magyar zsidó elvi álláspontot, a kért garanciákhoz hozzájárult és a főkérdésekben megállapodás létesült. A bölcsészettudományi kar 1926. évi január hó 26-án tartott rendkívüli üléséből tette meg a minisztériumhoz javaslatát, mely 1926. február hó 25-én 10.500/1926. sz. a. adta ki erre vonatkozó terjedelmes szabályozó rendeletét. Ebben apró külsőségeken kívül, mint novum szerepel a tárgyalások rendjén szóba nem került az az intézkedés, hogy hallgatóink nem részesülhetnek sem a tandíj kedvezményében, sem azokban az ösztöndíjakban, melyek a kar hatáskörébe tartoznak. Ami a lényeg, hallgatóink most már akadály nélkül beirat-

kozhattak és bizvást elvárhatjuk, hogy a numerus clausus eltörléséig az intézetünk hallgatóira vonatkozólag megállapított ezt a külön rendet semmi sem bolygatja meg és hogy intézetünk történetének ez a fejezete végleg lezárul. A tandijakra való összeget köreinkben beszereztük és reméljük, hogy szegénysorsu hallgatóink eme szükségleteire a zsidó áldozatkészségben, amíg kell, mindig megtaláljuk a felekezetet... Az eddigi küzdelem, mely elnökünk vezetése alatt folyt, a kultuszminisztérium teljes erkölcsi támogatásával találkozott, mert annak jogunk és intézeti érdekünk mellett a nemzeti kultúra védelme volt az alapja. Hőn kívánjuk, hogy az egyetem bölcsészettára, mely az egyetemi autonómia alapján ez ügyben eddig támasztott akadályok elhárítására immár késznek mutatkozott, céljainkat ezentul teljes mértékben méltányolni fogja, hiszen az egyetemhez való közel fél százados és fentartani kívánt viszonyunk s hallgatóinknak az egyetemhez való vágyakozása szabályokon és minden más tekinteten túl a magyar nemzeti kultúra legmagasabb oltára előtti meghajlást jelent.

* * *

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1926. április 7-én 88.849/1925. sz. a. kelt rendeletével az intézet összes *rendes tanárait* az »A« fizetési csoportba méltóztatott sorozni. Ujabb jele ez annak, hogy intézetünk működése felső helyen kellő méltánnyal találkozik.

* * *

Az intézeti épület karbantartása és különösen központi fűtőkészülékének karbantartására évről-évre nagyobb összegeket igényel. A nagym. minisztérium a tanév végével folyamatba veendő *fűtőkészülék javítására* a vezérlőbizottságnak a rendes költségvetés keretein kívül 59,435.000 koronát bocsátott rendelkezésére.

* * *

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1926. április hó 24-én 28.838. sz. a. kelt rendeletével Dr. *Biedl Samu* urat a XXII. izr. községkerület és a szegedi zsidó hitközség elnökét a vezérlőbizottság tagjává kinevezni méltóztatott. A felekezetünk és intézetünk érdekeiért már eddig is áldásos munkásságát kifejtett jeles férfiut e helyen is melegen üdvözljük.

Megalakulás.

Az 1925/26. tanévvel intézetünk működésének 49. esztendejét fejezte be.

A szeptember hó 1-én tartott alakuló értekezleten a tanári kar jegyzőnek Dr. *Klein Miksa* tanárt, jegyzőhelyettesnek *Hausbrunner Vilmos* tanárt választotta meg és a tanári karnak a vezérlőbizottságban való képviselésével az igazgató mellett Dr. *Dercsényi Móric* tanárt bizta meg.

Dr. *Gedő Simon* és Dr. *Medvei Elemér* óraadó tanárok megváltak intézetünktől. Buzgó és odaadó munkálkodásukért ez uton is köszönetünket fejezzük ki. Helyükbe Dr. *Csech Arnold*, az Orsz. Izr. Tanítóképző Intézet r. tanára kapott megbízatást heti 4 és Dr. *Waldapfel József* okl. középiskolai tanár heti 13 órára.

Vizsgálatok.

A felvételi- és javítóvizsgálatokat szeptember hó 1., 2. és 3-án tartottuk meg.

Az alsó tanfolyam V. osztályának tanulói május hó 7-én tettek osztályvizsgálatot. Május hó 9-én volt a héber írásbeli érettségi vizsga, amelyre a Vezérlőbizottság Elnöksége a szaktanár felterjesztése alapján a következő tételt jelölte ki kidolgozásra:

„דת ישראל ואמונתו” = »Izrael vallása és hite.«

Május hó 12-én és 13-án tették le a theologiai tárgyakból a szóbeli érettségi vizsgát Dr. *Kiss Arnold* budai vezető főrabbi ur vezérlőbizottsági tag elnöklete alatt. Május hó 16., 17. és 18. napjain voltak az írásbeli érettségi vizsgálatok a gimnáziumi tárgyakból. A budapesti kir. tankerületi főigazgató ur ömértósága az elébe terjesztett tételek közül a következőket jelölte ki kidolgozásra:

Magyarból: »A jellemzés fejlődése époszainkban.«

Latinból: »T. Livius a. u. c. cap III. 67. 41 sor (a haza egysége).

Mathematikából: 1. Valaki 15.000 P-t vesz kölcsön 20 évi törlesztésre. A kamatláb 6%. Az ötödik évi részlet lefizetése után a kamatlábat 4 %-ra szállítják le. Mennyivel csökken ezzel az annuitás?

2. Egy 3'52 m. hosszú csonkakúp alaku fatörzs alapkörének kerülete 100'48 cm., felső köréé 81'64 cm. Mekkora hibát követ el az, aki a köbtartalom kiszámítására 1. a középső körén átmenő hengernek számítja ki a köbtartalmát és 2. aki a $0'8 d^2 l$ képlettel végzi a számítást, hol d a csonkakúp középső átmérőjét jelenti.

A szóbeli érettségi vizsgálatot június hó 9-én tartottuk *Haszler Károly* urnak, a IX. ker. Fay András reálgimnázium igazgatójának elnöklete alatt, kit a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a tankerületi főigazgató ur ömértóságának helyettesítésével bizott meg.

Az érettségi vizsgálatra 9 tanuló jelentkezett. Ezek közül jelesen érett 1, jól érett 3, érett 3 tanuló, 1 visszavettettet egy évre, javítóvizsgálatra utasított egy tárgyból 1 tanuló.

A felső tanfolyam I. éves hallgatói június 17-én tették le az alapvizsgát.

Évközben is tartottunk alap- és héber érettségi vizsgát.

Négy esztendei szünet után a f. tanévben tartottunk először

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

rabbivizsgálatot. Egy jelölt volt: Dr. *Weisz Lajos*. Miután a vizsgálóbizottság a jelölt házi és a február 11-én és 12-én tartott zárt-helyi írásbeli dolgozatait elfogadta, február 15-én szóbeli rabbiképesítő vizsgálatra bocsátott. A vizsgálóbizottság Dr. *Fischer Gyula* pesti főrabbi és Dr. *Kiss Arnold* budai vezető főrabbi, kiküldött vezérlőbizottsági tagokból, továbbá Dr. *Blau Lajos*, *Feldmann Mózes*, Dr. *Heller Bernát* és Dr. *Hevesi Simon* vizsgáló tanárokból állott. A vizsgálóbizottság elnöke: Dr. *Fischer Gyula* pesti főrabbi ur volt. A február hó 16-án tartott felavató ünnepélyen Dr. *Fischer Gyula* főrabbi ur intézett beszédet a felavatandóhoz, mire Dr. *Weisz Lajos* ur hála- és bucsubeszédet mondott. Ezután Dr. *Blau Lajos* igazgató a következő magyar- és héber nyelvű avatóbeszéd kíséretében adta át a jelöltnek a rabbiképesítő oklevelet és hattárát:

Ünneplő gyülekezet!

Négy éve annak, hogy intézetünkben rabbikat avattunk. A súlyos helyzet, melybe hazánk a világesemények folytán jutott, intézetünket is alapjában renditette meg. Nem volt országos baj, amely intézetünket érintetlenül hagyta volna. Sötét, küzdelmes évek után immár szilárd alapokon nyugszik és zavartalanul folytathatja működését. Szívem sugallatát követem, midőn ez ünnepélyes órában köszönetet mondok azoknak a nemes férfiaknak, kik intézetünk mellett őrt állottak, annak nehéz ügyét sikerre vezették.

Köszönet illeti a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium illusztris férfait, kik főiskolánk ügyét évtizedek óta minden időben és minden körülmények között magasztos idealizmussal, meghatározó szeretettel karolták fel, kik a Rabbiképzőben mindenha országos érdekű iskolát láttak, amely a hittudomány mellett a nemzeti kulturát és a nemzeti érzést szolgálja és akik csak az imént háritották el az utolsó akadályt intézetünk utjából.

Köszönet illeti vezérlőbizottságunk illusztris elnökét, Dr. *Mezey Ferenc* kir. tanácsos urat, intézetünk régi munkását. Szívét és elméjét állította intézetünk szolgálatába, bevált bölcseséggel, egyszerűségről folyó eréllyel vezeti intézetünket és ékes szavával megnyerte igazainak az érdekelt köröket.

Köszönet illeti hitközségeinket, melyek súlyos viszonyaikban is áldozatkészséget tanusítottak intézetünk válságos helyzetében és lehetővé tették azt, hogy az uralkodó szegénység közepette növendékeink tanulmányaikat végezhessék.

Hitközségeink átéreztek a prófétai ígét: **וַאֲדֹי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ כְּעַם** »leszek nekik kis szentélylyé«, amelyet bölcsőink a babyloniai főiskolára vonatkoztattak. Ily kis szentélye intézetünk a hazai zsidóságnak, ahol lelkére való papokat nevelnek, ahol tudományainkat mivelik és ezen a téren a magyar névnek kifelé is becsületet szerezni igyekeznek.

E hármias nemes támogatás mellett intézetünk újból felépítettett. Nem pusztán hálából, hanem szívünk érzéséből és lelkünk meggyőző-

déséből ünnepélyesen kinyilatkoztatom, hogy tanártársaimmal egyetemben minden erőnkkel azon leszünk, hogy intézetünk megfeleljen az alapításakor eléje tűzött feladatnak, hogy a hittudomány mellett magyar nemzeti műveltséggel és hazafias érzéssel felruházott, lelkes rabbikat neveljen. Oly rabbikat, kik a hit és erkölcs megszilárdításával hazánk felépítését szolgálni fogják. Erős a mi bizodalunk, hogy teljesülni fog Rabbiképzőnkön a prófétai ige: »Nagyobb lesz e második ház dicsősége, mint az első volt.«

Nincs még meg a történeti távlat, de annyit már most is mondhatunk, hogy intézetünk elmúlt utolsó évtizede történetének sötét lapjai mellett ott ragyognak ama nemes férfiak nevei és cselekedetei, melyek iskolánkat a veszélyektől megmentették.

Téged pedig, fiatal barátom, aki épp most vallomást tettél azon szellemről, melyet intézetünkön magadévá tettél, nem kell ez órában külön buzdítani, csupán egy igével szolgálok utra valóul a bucsuzás e percében. Ha mindazokat a tanokat, melyeket egy évtized alatt hallottál, rövid magyar mondásba foglalom, ez a jól ismert magyar tétel: »Egy az Isten, egy az ember.« Amint egy Isten van az égben, úgy csak egy ember van a földön. Vezéreljenek téged mindig szeretet és igazság, ezeket testesítsd meg az életben, példád legyen legszebb beszéded. Megadatott néked, hogy fegyverrel szolgálj a hazát, szolgálj ezentul is fegyverrel, a szelid szó és az igaz tett fegyverével a köz javára és saját meglegedésedre.

Dr. *Weisz Lajos* 1924. június óta a móri hitközség megválasztott rabbija, Dr. *Weisz Miksa* és Dr. *Groszmann Zsigmond* ösválasztás utján a pesti izr. hitk. rabbijaivá választattak.

Itt jegyezzük még fel, hogy régibb növendékeink közül Dr. *Farkas József* a IX. ker., *Scheiber Lajos* a VIII. és Dr. *Schwarz Benjámín* a VII. ker. templomkörzet rabbijává választatott. Dr. *Reschofsky Artur* rabbivá választatott Abonyban (előbb Nagyatádon), *Eisenberger Géza* tapolcai főrabbi gödöllői ker. rabbivá választatott.

Hallgatóink több hitközségben meghívásra alkalmi és egyéb szónoklatokat tartottak. A pesti izr. hitközségnél pedig a felsőbb évfolyambeliek hitoktatást végeztek.

A lefolyt tanévről súlyos veszteségeket kell feljegyeznünk. Dr. *Mezei Mór*, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának elnöke, Vezérlőbizottságunk kiváló tagja, 1925. november hó 20-án elköltözött az élők sorából. A gyászhir vétele után az igazgató értekezletre hívta össze a tanári kar tagjait, amelyen a következő bejelentést tette:

»Megilletődéssel jelentem, hogy Dr. *Mezei Mór*, a Magyar Izraeliták Országos Irodájának elnöke és Vezérlőbizottságunk tagja f. hó 20-án 90 éves korában elhunyt. Az elköltözött kiváló férfiú az országnak tett jelentős szolgálataival mellett felekezetünkért hatvan esztendeig dolgozott nagy tudással, éles elmével és meleg szívvvel. Intézetünket minden időben készséggel támogatta és 22 éven át, mint

Vezérlőbizottságunk tagja, érdekeit istápolta. A tudomány és képviselői iránt minden időben mély rokonszenvet érzett és igaz tiszteletet tanusított. Örök távozása veszteség a közre, felekezetünkre és intézetünkre egyaránt.

Javasolom gyászunk kifejezésére a következőket:

1. Intézetünkre a fekete zászlót kitűztem. 2. A veszteség fölött érzett fájdalomunknak a jelen jegyzőkönyvben adjunk kifejezést. 3. Az elhunyt családjához és az Országos Irodához részvétiratot intézzünk. 4. A temetésen a tanári kar testületileg vegyen részt, ugyszintén a növendékek képviselői. 5. A gyász hónap letelte után, dec. 21-én, intézetünk templomában emlékére gyászünnepelet rendezzünk. 6. Neve az intézeti templomban a Hazkara alkalmából örök időken át felemlíttessék.»

A november 23-án végbement temetésen megjelent testületileg a tanári kar és a tanuló ifjuság. Az Országos iroda és Vezérlőbizottság nevében Dr. *Mezey Ferenc* elnökünk bucsuztatta a nagy halottat, kiemelve halhatatlan érdemeit mindkét minőségben.

Az értekezlet határozatának értelmében 1925. december hó 21-én *Mezei Mór* emlékére gyászistentiszteletet tartottunk. Intézetünk zsinagógáját zsufolásig megtöltötte a gyászoló közönség, amely eljött, hogy a nagy férfiú emlékének hálás kegyelettel adózzon. Megjelentek a nagymélt. vallás és közokt. min. képviselőjében Dr. *Gerlőczy Károly* min. tanácsos, a Vezérlőbizottság részéről Dr. *Mezey Ferenc* elnök, báró Dr. *Kohner Adolf*, *Baracs Károly*, *Bánóczy József*, továbbá a pesti, budai, óbudai, ujjpesti és kőbányai hitközség kiküldöttei, a pesti izr. hitk. alapítványi főgimnáziuma és az elhunyt nagyszámu családja.

Az emlékbeszédet Dr. *Heller Bernát* tartotta, a gyászdalokat *Abrahamsohn Manó* ur, a pesti izr. hitközség főkántora énekelte.

Az elhunyt jeles férfiú emlékét mindenha kegyelettel fogjuk őrizni.

Vezérlőbizottságunkat és vele együtt intézetünket még egy veszteség érte.

1926. évi április hó 11-én elhunyt enyingi *Wertheim Ármin* községkerületi elnök, vezérlőbizottsági tag. Bár magas kora miatt utóbbi időben nem vett aktiv részt intézetünk ügyeiben, minden időben megértő barátja és jóakarója volt iskolánknak, mint községkerületi elnök szeretettel karolta fel az intézetünkkel összefüggő ügyeket.

Gyászunkat az ápr. 14-én tartott értekezleten jegyzőkönyvileg örökítettük meg és az elhunyt családjához részvétiratot intéztünk. Az ápr. hó 13-án Székesfehérvárott végbement temetésén Dr. *Mezey Ferenc* elnök ur beszédben tolmácsolta a ravatal mellett a Vezérlőbizottság fájdalmát és súlyos veszteségét.

* * *

Súlyos veszteség érte a magyar rabbikart is: Dr. *Vajda Béla* losonci főrabbi, intézetünk egykori kiváló növendéke, április hó 9-én 65 éves korában váratlanul elhunyt. Intézetünk legrégibb növendékei közül való volt, ki nemes és áldásos hivatását 37 éven át lelkesedéssel és szeretettel töltötte be. Elmulása vesztesége nemcsak a rabbikarnak, amelynek egyik disze volt, hanem intézetünknek is, amelyhez minden időben meleg szeretettel ragaszkodott. Fájdalmunkat és gyászunkat az ápr. 14-i értekezlet jegyzőkönyvében örökitettük meg és a losonci izraelita hitközség előljáróságához és elnökségéhez részvétiratot intéztünk. Áldott legyen az igaz férfiú emléke!

A tanév vége felé mély gyász borult a magyar zsidóságra: 1926. május hó 29-én hirtelen elhunyt Dr. *Vázsonyi Vilmos* ny. m. kir. igazságügyminiszter, b. t. t. A jeles férfiú a közélet terén maradandó érdemeket szerzett és fényes pályafutása intézetünkre is fényt borított, noha azzal közvetlen kapcsolatban nem volt. A zsidóság jogaiért minden vonatkozásban minden időben bátran és lelkesen sikra szállt. Örök távozása felekezeteinkre nézve is súlyos veszteséget jelent. Gyászunknak a május 31-én tartott értekezlet jegyzőkönyvében adtunk kifejezést, a temetésen a tanári testület résztvett és az elhunyt özvegyéhez és fiához részvétiratot intéztünk.

Részvétünket fejeztük ki a *Pesti Izr. Hitközség előljáróságának* özv. Schenk Jakabné, szül. Beck Franciska nyug. tanítónő halála alkalmából, az *Orsz. Izr. Tanítóegyesület* elnökségének Kornfeld Gyula volt egyesületi elnök elhalálzásakor.

Részvétlevelet intéztünk Dr. *Goldziher Károly* tanár urhoz édesanyjának felejthetetlen emlékű kollégánk Goldziher Ignác özvegyének halála alkalmából.

Részvétünket fejeztük ki Dr. *Guttmann Mihály* urnak, a boroszlói rabbiszeminárium tanárának, egykori kartársunknak azon súlyos csapás alkalmából, amely menyasszony leánya elhunytával érte.

Részvétlevelet intéztünk a *Jewish Historical Society of England* elnökségéhez Dr. Israel Abrahams halála alkalmából.

Részvétiratot küldtünk a budapesti ref. gimn. tanári testületének *Kováts Tibor* énektanár elhalálzására alkalmából, a hódmezővásárhelyi ref. gimnáziumnak *Ivánka Zoltán* énektanár elhunytával, a Madách Imre m. kir. állami gimn. tanári testületének Dr. *Szemák István* ny. ig. kormányfőtanácsos elhunytáért, a debreceni m. kir. áll. Fazekas Mihály főreáliskola tanári testületének Dr. *Zivuska Jenő* r. tan., egyet. m. tanár, a budapesti ágostai hitv. evangélikus főgimnázium tanári karának késmárki *Galli Lajos* tragikus halála, a makói m. kir. áll. Csanád Vezér reálgimnáziumnak Dr. *Gedeon Lajos* igazgató, a kiskunfélegyházi kath. Szent László reálgimn. tanári karának Dr. *Porst Kálmán* igazgató és végül a II. ker. Mátyás Király reálgimn. tanári karának *Ince Lajos* tanár elhunytával.

Üdvözlések.

Intézetünk igazgatója Dr. *Blau Lajos* 1926. évi április 29-én töltötte be *hatvanötödik* életévét és ugyanabban az évben telt be irodalmi munkásságának 40. éve. E két alkalomból Dr. *Hevesi Simon* főrabbi és intézetünk tanárának elnöklete alatt bizottság alakult, hogy e kettős évfordulót megünnepeljék. E célból a Vezérlőbizottság elnöke, Dr. *Mezey Ferenc* kir. tan. ur és az ünnepi bizottság, melynek tagjai Dr. *Heller Bernát*, Dr. *Klein Miksa* tanárok és Dr. *Friedmann Dénes* bizottsági jegyző, meghívót bocsátottak ki belöldi és külföldi testületekhez és felekezetünk kiváló férfiainhoz, valamint az intézeten nevelt rabbikhoz. A jubileum alkalmából a rendezőbizottság egy magyar és egy héber ünnepi emlékkönyvet adott ki, melyekbe együttesen 82 hazai és külföldi tudós irt dolgozatot.

Az ünnepély május hó 2-án lát báomer napján folyt le az intézet disztermében. Az ünnepélyt Dr. *Mezey Ferenc* ur, Vezérlőbizottságunk elnöke nyitotta meg, aki vázolta a nap jelentőségét és Dr. *Kiss Arnold* budai főrabbi vezetésével Dr. *Lederer Sándor*, *Baracs Károly*, *Ádler Gyula* és Dr. *Kálmán Ödön* urakból álló bizottságot küldött ki, hogy a jubilánst a diszülésre meghívják, kit belépésekor az ének-kar zsoltárral fogadott, melynek elhangzása után Dr. *Hevesi Simon* főrabbi imát mondott és a jubilánst megáldotta.

Dr. *Mezey Ferenc* a Vezérlőbizottság és a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája üdvözlétét tolmácsolta, kiemelve a rabbiképző országos jelentőségét. Dr. *Gerlóczy Károly* min. tan. ur a tanügyi kormány nevében melegen üdvözölte a jubilánst és átnyújtotta Dr. gróf *Klebelsberg Kunó* m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur önagyméltóságának levelét, amely így hangzik:

Méltóságos és főtisztelendő igazgató ur!

A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet vezérlőbizottságának elnökségétől értesültem arról, hogy Méltóságod irói munkásságának a mai napon 40 éves fordulójához ért.

Amidőn Méltóságodat — elismerve a neveléstudomány, a vallásos tudomány és a lelkészképzés terén kifejtett és a külföld által is méltányolt eredményes munkásságát — e jubilaris alkalomból üdvözlöm, egyben szívből kívánom, hogy a Mindenható Méltóságodat a nemzet javára testi és lelki erőben még igen soká éltesse.

Öszinte tisztelettel

Klebelsberg s. k.

Dr. *Hevesi Simon* a szerkesztőbizottság nevében beszéd kíséretében átnyújtja az ünnepi emlékkönyvet. A tanári kar nevében Dr. *Dercsényi Móric* szólott, kifejezve a tanári kar meleg ragaszkodását és mély tiszteletét. A pesti rabbiság képviselője: Dr. *Fischer Gyula* főrabbi ur héber beszédben köszöntötte az igazgatót, biztosítva őt a rabbikar barátságáról és ragaszkodásáról. A Pesti Izraelita Hitközség testületileg

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

megjelent előljárósága és tagjai nevében Dr. *Lederer Sándor* elnök beszéd kapcsán átnyújtotta a Pesti Izr. Hitk. üdvözlő levelét. A Pesti Chevra Kadisa üdvözlését *Ádler Gyula* elnök tolmácsolta. A budai zsidó hitközség képviselőjében *Katona Gyula* előljáró, az Orsz. Izr. Tanítóképző és Izr. Magyar Irod. Társulat nevében: *Bánóczi József*, a pesti templomkörzetek képviselőjében Dr. *Zahler Emil* előljáró, a kőbányai hitközség nevében: Dr. *Kálmán Ödön* főrabbi, az újpesti izr. hitközség nevében: Dr. *Kálmán Ödön* elnök, a monori hitközség képviselőjében Dr. *Pfeiffer Izsák* főrabbi, az abonyi hitközség nevében: Dr. *Reschofsky Artur* főrabbi, a debreceni izr. hitközség, valamint a debreceni zsidó gimn. nevében Dr. *Kardos Albert* igazgató, a budai chevra kadisa részéről Dr. *Csobádi Samu*, a pesti izraelita hitközség vallásoktatóinak nevében Dr. *Fényes Mór* elnök, az Omike képviselőjében Dr. *Frisch Ármin* kultúr tanácsos mondtak üdvözlő beszédet. A jelenlegi hallgatók nevében Dr. *Frenkel Jenő* (héber nyelven), a tanulók képviselőjében *Löwinger Sámuel* tartott beszédet. Ezután *Heller* tanár olvasta fel Israel Lévi Franciaország országos főrabbijának üdvözlő iratát, *Klein* tanár pedig a testületek átiratait ismertette.

Az üdvözlésekre Dr. *Blau Lajos* igazgató meghatottan válaszolt.

A lélekemelő, szép ünnepség a himnusz hangjai mellett fejeződött be.

Levélben vagy sürgönyben üdvözölték a jubilánst.

Magánosok.

Professzorok és rabbik: I. Lévi, Franciaország országos főrabbija, M. Hertz, Anglia birodalmi főrabbija, prof. Dr. Michael Guttman Breslau, Dr. Eisler M. Kolozsvár, Dr. Klein Sám. egyet. tanár Jeruzsálem, Jakob Mann Hebrew Union College Cincinnati, Dr. S. Grünberg Berlin, prof. Dr. Donáth Gyula egyet. tanár Bpest, Dr. Diamant Gyula Vukovár, Horovitz I. rabbi Jeruzsálem, Dr. Ismar Freund Berlin, Dr. I. L. Landau délafrikai főrabbi Johannesburg, Umberto Cassuto Firenze, Cyrus Adler New-York, A. Büchler London, Dr. Niedermann Mór Nagybecskerek, Dr. Schwarcz Wien, Dr. V. Aptovitzer Wien, Dr. Bach Wien, Dr. Leo Beck Berlin, Dr. S. Bernfeld Charlottenburg, Dr. Adolf Deissmann egyet. tan. Berlin, Duschinsky Károly London, Elbogen Ismar Berlin, prof. Fleischer Temesvár, Dr. E. Finkel Berlin, Dr. Frank Fiume, Dr. A. Freimann Frankfurt, Dr. Meier Hildesheimer Berlin, prof. Dr. Samuel Krauss Wien, prof. Dr. Mayer Lambert Páris, M. Liber Páris, Dr. Marmorstein Artur tanár London, Dr. Félix Perles egyet. tan. Königsberg, Dr. Rudolfer Antal Alsólendva, Dr. Schorr A. egyet. tanár Varsó, prof. Simonsen Dávid Kopenhága, Dr. Spira Moravska-Ostrava, Leon Szper tanár Lublin, Dr. Taenzer Goepingen, I. Weinberg Berlin, Rektor Wagenaar Amsterdam, Dr. Winter Drezden, Dr. Ziegler Karlsbad, Dr. Wachstein Wien, Dr. Áldásy Antal egy. tan., Dr. Benedikt Henrik egy. tan., Dr. Goldziher Károly, Dr. Wittmann egy. tan.

Budapest, Dr. Adler Vilmos Hatvan, Dr. Bernstein Béla Nyiregyháza, Dr. Büchler Sándor Keszthely, Dr. Ellenbogen Sümeg, Feigl Gyöngyös, Dr. Feldmann József Cegléd, Dr. Flesch Ármin Mohács, Friedmann Hillél Szarvas, Dr. Goldberger Izidor Tata, Grosz Dávid Nagykőrös, Dr. Groszmann Zsigmond Budapest, Dr. Guttmann Simon Zombor, Dr. Herzog Manó Kaposvár, Dr. Horovitz József Szombathely, Dr. Hoffer Ármin Veszprém, Dr. Junger Mózes Zalaegerszeg, Dr. Kecskeméti Ármin Makó, Dr. Kiss Henrik Novisad, Dr. Klein Dezső Nyitra, Dr. Kun Lajos Jászberény, Dr. Lövinger Adolf Szeged, Lebovits József Mágócs, Dr. Links Izák Kőszeg, Dr. Löwy Ferenc Marosvásárhely, Dr. Pártos Sámuel Dunaföldvár, Dr. Péner Miklós Baja, Dr. Rubinstein Mátyás Szekszárd, Dr. Schlesinger Sámuel Debrecen, Dr. Silberfeld Jakab Békéscsaba, Dr. Spira Salamon Miskolc, Dr. Steiner Vilmos Velika-Kikinda, Dr. Vágvölgyi Lajos Arad, Dr. Weisz Lajos Mór, Dr. Winkler Ernő Nagykanizsa, Dr. Wallenstein Zoltán Pécs, Dr. Schwarcz Benjámín Budapest, Dr. Kálmán Ödön Kőbánya, Dr. Spitzer Mór Veszprém, Dr. Singer Jakab Temesvár, Dr. Schwarcz Gábor Zágráb, Dr. Schönfeld Áron Besztercebánya, Dr. Weizkopf Artur Rózsashegy, Dr. Kecskeméti Lipót Nagyvárad, Dr. Herskovits Mózes Somogyzil, Dr. Drechsler Miksa Temesvár, Dr. Gerson József Szabadka, Dr. Borsodi József Kecskemét.

Egyéb magánosok: Prodán János min. tan., Dr. Gerlóczy Károly min. tan., Bátori Ármin főgimn. tanár Bpest, Sándor József Bpest, Dr. Grósz Gyula magántanár Budapest, Blau Henrik igazgató Pápa, Nagy Máv. főellenőr, Ginczler Hermann mérnök, Rosner Ármin tanácsos, Dr. Feleki Sándor tisztiorvos, Gál Miksáné Budapest, Dr. Feuchtwang Benno Budapest, Dr. Székely Albert t. főügyész Sátorajuhely, Dr. Berényi Sándor ügyvéd Budapest, Somogyi Albert Budapest, Győri Pál Budapest, Isak Prins ügyvéd Amsterdam, Dr. Abeles Wien, Dr. Guttmann Sándor Breslau, Sigmund Seeligmann Amsterdam, Dr. Kálmán Ödönné Ujpest, Müller András, Hardy Jenő Budapest, Dr. Kardos Albert Debrecen, Adler Lajos, Dr. Balassa József, Dr. Bálint Emma, Baumhorn Lipót Budapest, Blücher József Budapest, Dr. Deutsch Ernő Budapest, Dr. Fried Manó Nyiregyháza, Dr. Hajdu Miklós Budapest, Kaszab Aladár Budapest, Kuliner Gyula Budapest, Kunffy Adolf Kaposvár, Dr. Kalmár Miklós Budapest, Pintér Gyula Abony, Simai Vilmos Kiskunfélegyháza, Szirt Miklós Budapest, Spiegel Lipót Gyöngyös, Székely Ferenc udv. tan. Budapest, Vészi József min. tan. Budapest, Dr. Weisz Sándor Esztergom és mások.

Testületek.

Szemináriumok: Rabbiner Seminar zu Berlin, Jewish Institute of Religion New-York, Hochschule für die Wissenschaft des Judentums Berlin, Jüd. theol. Seminar Breslau, Faculty hebrew union college Cincinnati, Judaistisches Institut der hebräischen Universität Jerusalem, The Faculties of the Jewish Theological Seminary New-

York, Jews' College London, Rectorat d. israelitisch theologischen Lehranstalt Wien, Dozentencollegium des jüd. theol. Seminars Breslau.

Hitközségek és chevrák: Vukovári izr. hitközség, Győri izr. hitközség, Kassai izr. hitk., Nagyváradi izr. hitk., Luceneci izr. hitk., Lugosi izr. hitk., Szabadkai izr. hitk., Pécsi izr. hitk., Abonyi izr. hitk., Budai izr. hitk., Budai Chevra Kadisa, Esztergomi izr. hitk., Gödöllői izr. hitk., Mohácsi izr. hitk., Óbudai izr. hitk., Pesti izr. hitk., Pesterzsébeti izr. hitk., Pesti Chevra Kadisa, Páva-utcai templomkörzet, Szegedi zsidó hitk., Székesfehérvári zsidó hitk., Szentesi izr. hitk., Szolnoki izr. hitk., Tapolcai izr. hitk., Zalaegerszegi izr. hitk., Kőbányai izr. hitk., X. izr. hitk. kerület, Szolnoki izr. hitk.

Egyéb testületek: Independent order of b'nai b'rith London, »Haschiloah« Jerusalem, Council for the amelioration of the legal position of the Jews, »Mizrahi« Jerusalem, Aggudath Hassofrim Tel-Aviv, Kuratorium der Kommerzienrat Fraenckelschen Stiftung Breslau, Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaft des Judentums Berlin, Erdély-Bánáti Rabbiegyesület, The Dropsie College Philadelphia, Soncino-Gesellschaft der Freunde des Jüdischen Buches Berlin, Rabbinat der isr. Kultusgemeinde Wien, Oberrabbinat von het Synagogaal Ressorst s Gravenhage, Ujpesti szentegylet, Omike főiskolai hallgatók, pesti alapítványi leánygimnázium, Omike Mensa Academica, Országos Rabbiegyesület Budapest, Pesti izr. polgári iskola igazgatósága, Izraelita Siketnémák Egyesülete, Gyermektelep-egyesület, Izr. Tanítóegyesület.

Üdvözlő iratot küldtünk a losonci izr. hitközség előljáróságának új templomának felavatása alkalmából.

Átiratban üdvözöltük Dr. *Farkas József* és *Scheiber Lajos* rabbi urakat, intézetünk egykori növendékeit a IX., ill. VIII. ker. templomkörzet rabbijaivá való megválasztásuk alkalmából. Üdvözöltük testvérintézetünket a cincinnati-i *Hebrew Union College-t* fennállásának ötven éves jubileuma alkalmából.

Üdvözlő iratot küldtünk Dr. *Krausz Sámuel* urnak, a wieni Isr. Theol. Lehranstalt neves tanárának, intézetünk kiváló neveltjének hatvanadik születésnapján.

A tanári kar átiratban üdvözölte Dr. *Fischer Gyula* pesti főrabbi urat, intézetünk tanárát 1926. március 15-én születésének hatvanötödik évfordulóján. Testületileg megjelent a tanári kar a jubiláns lakásán, ahol az igazgató meleg szavakkal fejezte ki szeretetünket és ragaszkodásunkat a kedves kartárs iránt.

Ugyancsak a lakásán üdvözöltük *Feldmann Mózes* rabbi urat, intézetünk tanárát, pesti működésének 25 éves jubileumán.

Dr. *Edelstein Bertalan* budai főrabbi urat, intézetünk tanára f. évi június 26-án ünnepelte születésének 50. évfordulóját. A tanári kar átiratban üdvözölte a jubilánst és az ünnepeltnél testületileg megjelent, hogy szerencsekívánatait kifejezze.

Üdvözlő iratot küldtünk Dr. *Landau S.* tanárnak 80. születés-

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

napjára, valamint *Theodor Nöldeké*-nek, a sémi philologiai ősz mesterének 90. születésnapjára és Dr. *Csengery János* urnak, a szegedi egyetem classica-philologia tanárának 70. születésnapja alkalmából rendezett jubileumára.

Ünnepélyek.

November 21-én I. Ferenc József apostoli király, intézetünk alapítójának emlékére requiemet tartottunk. Dr. *Klein Miksa* héber imát mondott.

Január hó 9-én Dr. *Simon József* emlékünnepélyt tartottunk istentisztelet keretében. Az elhunyt jeles férfiú érdemeit Dr. *Klein Miksa* tanár méltatta.

A magyar történet és irodalom több halhatatlanjának emlékét idéztük fel a tanév folyamán, így mi is beleilleszkedtünk azon országos ünnepélyek sorozatába, amelyekkel a magyar nemzet róttá lekegyeletes háláját nagy fiai halhatatlan emléke iránt.

November 25-én tartottuk a *Széchenyi ünnepélyt* a következő programmal: 1. Hiszekegy. 2. Arany János Széchenyi emlékezetét szavalja Rácz Zoltán V. oszt. tanuló. 3. Ünnepi beszéd, tartja Dr. *Csetényi Imre* tanár. 4. Vajda János, Tünemények, szavalta Szigeti Pál I. o. tan. 5. Hymnusz.

A *Rákóczi- és Deák-ünnepélyt* egyesítve tartottuk április 18-án. Az ünnepély sorrendje a következő volt:

1. Hiszekegy. 2. Tanári megnyitó, tartotta Dr. *Csetényi Imre* tanár. 3. Szabolcska Mihály költeményét szavalta: Tennen Béla IV. o. tan. 4. Ünnepi beszéd: tartotta Löwinger Sámuel V. o. t. 5. Arany János: A rodostói temetőben, szavalta Fábrián Tibor felsőtanfolyambeli hallgató. 6. Rákóczi Ferenc vallásos élete, tanulmány Vajda György IV. o. tanulótól. 7. Thaly Kálmán: Kiállott Rákóczi, szavalta Rácz Zoltán V. o. t. 8. Deák és a zsidóság, felolvasta Vidor Pál III. o. tan. 9. Himnusz.

Herczeg Ferenc negyvenéves írói munkásságának jubileumát május hó 23-án ünnepeltük meg. Az ünnepély a Hiszekegy eléneklésével kezdődött, majd Dr. *Csetényi Imre* tanár megnyitó beszédet mondott. Löwinger Sámuel, az önképzőkör elnöke tartotta az ünnepi beszédet. Szigeti Pál I. oszt. növendék elszavalta Giustiniani Giovanni beszédét a Byzanczból. Tennen Béla IV. o. tanuló Herczeg Ferenc társadalmi alakjairól tartott felolvasást. Pahmer Mór IV. o. t. elmondta Tarics beszédét az Ocskay brigadérosból. Vidor Pál III. o. t. Zsidó hős a »Hét svábben« címen tartott felolvasást. Az ünnepélyt a Himnusz éneke zárta be.

Május utolsó vasárnapján (31-én) a törvény rendelkezése értelmében a világháboruban elesett hősök emlékünnepét tartottuk meg.

A kegyeletes ünnep a következő programmal folyt le: 1. Hiszekegy. 2. Megnyitó beszéd, tartotta Dr. *Csetényi Imre* tanár. 3. Ünnepi beszéd, elmondta Berg József III. o. tan. 4. Emőd Tamás

»Temetés« című versét szavalta Rácz Zoltán V. o. tanuló. 5. Kramer Móric III. o. t. Hősiesség a zsidóknál címen tartott előadást. 6. Tennen Béla szavalta el saját Elégia című versét. 7. Himnusz.

Kirándulások.

Május havában az intézet ifjusága Hausbrunner és Csetényi tanár vezetésével egész napos kirándulást rendezett a budai hegyekbe. Megszemlélték a készülő svábhegyi csillagvizsgáló intézetet.

Az I. és II. osztály tanulói tanulmányi kirándulást tett Csetényi és Waldapfel tanár vezetésével Aquincumba, ahol megszemlélték az ásatásokat, a muzeumot és az amphitheatrumot.

Az V. osztály növendékei tanulmányi kirándulást tettek Csetényi tanár vezetésével a Kerepesi temetőbe, ahol a magyar irodalom és történelem halottainak sírjait nézték meg.

Az intézet ifjusága a tanári kar vezetésével megtekintette az Embervédelmi kiállítást.

A Ferenc József Orsz. Rabbiképző Intézet Hallgatóinak Goldziher Ignác Köre

ezidei működését öt tagú tisztikar vezette, melynek tagjai voltak: Elnök: Dr. Frenkel Jenő, alelnök: Kohn Zoltán, főtitkár: Fisch Adolf, pénztáros: Schulcz Fülöp, jegyző: Frenkel Ernő. A Kör ezidén is egész működését a zsidó kultúra és a vallásos érzés művelésének szentelte. Tartott tizenhárom kulturális ülést, melyen a Kör tagjai különböző dolgozatokat olvastak fel. Rendezett az Omike Menzán egész télen át péntek esti istentiszteletet, ahol mind az előimádkozást, mind a szónoklást a kör tagjai látták el. Az Omike főiskolai csoportja által rendezett szombati felolvasó estéken ugyancsak kivették a Kör tagjai részüket, amennyiben szinte minden előadáson szerepelt a Kör valamelyik tagja, — néha kettő is tudományos vagy közérdekű előadásával.

A Bacher Vilmos Önképzőkör

vezetőtanára: Csetényi Imre, ifjusági elnöke: Rácz Zoltán, majd Löwinger Sámuel V. o. t., főtitkára: Berg József IV. o. t. volt. A Kör rendezte az iskolai ünnepségeket is. Rendes üléseinek műsorául magyar és zsidó irodalmi és történelmi tanulmányok, szavalatok, önálló költemények szolgáltak. A Kör pályatételeket tűzött ki, amelyek közül egyenkint 50.000 K díjat nyertek a következők:

Vallásból: Vallás és erkölcs összefüggése. Szerzője Tennen Béla IV. o. t.

Magyar irodalomtörténetből: Ferencz József alakja a magyar irodalomban. Szerzője Gróf András III. o. t.

Latin nyelvből: Ovid. Heroidum Ep. X. fordítása. Szerzője Jakab Jenő III. o. t.

Görög nyelvből: Plutarch. Brutus: 17—19. cc. Szerzője Wachs Bernát IV. o. t.

Mint a Kör legszorgalmasabb tagja, Vidor Pál III. o. t. 50.000 K jutalomban részesült.

A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet Vezérlőbizottsága:

Elnök: **Dr. Mezey Ferenc** kir. tanácsos.

Budapesti tagok:

Adler Lajos.

Dr. Bánóczy József, az Orsz. Izr. Tanítóképző Int. igazgatója, a Vezérlőbizottság előadója.

Dr. Fischer Gyula pesti főrabbi.

Dr. Hevesi Simon pesti főrabbi.

Dr. báró Kohner Adolf udv. tanácsos.

Dr. Lederer Sándor, a pesti izr. hitközség elnöke.

Dr. Mahler Ede, egyetemi nyilvános rendes tanár.

tiszasülyi Polnay Jenő, ny. miniszter, az Atlantica Trust elnöke.

Székely Ferenc, udvari tanácsos.

báró csepeli Weisz Alfonz, gyáros.

Vidéki tagok:

Baracs Károly, udv. tanácsos, Buda.

Dr. Bernstein Béla főrabbi, Nyiregyháza.

Dr. Biedl Samu, a XXII. izr. községkerület elnöke, Szeged.

Dr. Büchler Sándor főrabbi, Keszthely.

Freund József, Szeged.

Báró Hatvany Béla, Sárvár.

Dr. Hoffer Ármin főrabbi, Veszprém.

Dr. Kecskeméti Ármin főrabbi, Makó.

Dr. Kecskeméti Lipót főrabbi, Nagyvárad.

Dr. Kiss Arnold főrabbi, Buda.

somogyturi Kunffy Adolf, a IX. izr. községker. elnöke, Kaposvár.

Dr. Pfeiffer Fülöp, a XII. izr. községker. elnöke, Győr.

A tanári kar tagjai:

Igazgató: **Dr. Blau Lajos.**

a) Theologiai tanárok:

Dr. Blau Lajos igazgató tanította a felső tanfolyamon a talmud statariet és a zsidók történetét, heti 9 órában.

Dr. Edelstein Bertalan budai főrabbi, óraadó tanár, tanította az alsó tanfolyam A) csoportjában a talmud cursoriet, a B) csoportban

a talmud statariet és pentateuchust, továbbá az V. osztályban a rendszeres vallástant, heti 12 órában.

Feldmann Mózes pesti rabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a szertartást és a decisor irodalmat, heti 4 órában.

Dr. Fischer Gyula pesti főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a midrást és tartotta a német kollégiumot, heti 3 órában.

Dr. Heller Bernát rendes tanár, az intézet könyvtárosa, a III. oszt. főnöke, tanította a felső tanfolyamon a bibliai tudományokat, a talmud cursoriet, a vallásbölcészeti olvasmányokat. Az alsó tanfolyam A) csoportjában a pentateuchust, a B) csoportban a prófétákat, továbbá a II. és III. osztályban a németet, heti 17 órában.

Dr. Hevesi Simon pesti főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a homiletikát és a vallásbölcészetet, heti 2 órában.

Dr. Klein Miksa rendes tanár, az intézet jegyzője, az V. oszt. főnöke, tanította az alsó tanfolyam A) csoportjában a talmud statariet, hagiografákat és héber nyelvtant, a B) csoportjában a talmud cursoriet, továbbá mindkét csoportban a zsidók történetét, heti 15 órában.

Dr. Weisz Miksa pesti rabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a héber stílusgyakorlatot és a hitoktatás módszertanát, heti 2 órában.

b) Gimnáziumi tanárok:

Dr. Cseh Arnold, az izr. tanítóképző int. tanára, tanította az I. osztályban a németet és az V. osztályban a bölcséleti előtant, heti 4 órában.

Dr. Csetényi Imre, óraadó tanár, a II. oszt. főnöke, az Önképzőkör vezető tanára, tanította az alsó tanfolyam összes osztályaiban a magyart és történetet, heti 25 órában.

Dr. Dercsényi Móric rendes tanár, a IV. oszt. főnöke, tanította a latint a III—V. osztályokban, a görögöt a II—V. osztályokban, heti 22 órában.

Hausbrunner Vilmos rendes tanár, az I. oszt. főnöke, a fizikai szertár őre, tanította a mennyiségtant, természetrajzot és természettant az összes osztályokban, heti 23 órában.

Dr. Kohlbach Bertalan, a VII. ker. Szent István reálgymnázium tanára, óraadó tanár, tanította a németet a IV. és az V. osztályban, heti 4 órában.

Dr. Reich Lajos iskolaorvos, tanította az egészségtant a IV. osztályban, heti 2 órában.

Dr. Waldapfel József óraadó tanár, tanította az I. és II. osztályban a latint és az I. osztályban a görögöt, heti 13 órában.

Rados Gyula, az Izr. Tanítóképző Intézet tanára, tanította a tornát az összes osztályokban, heti 3 órában.

Altisztek :

Hardy Jenő, kezelő altiszt.

Müller András, műszaki altiszt.

A hallgatók és tanulók névjegyzéke.

(Azon tanulók, kiknek neve csillaggal van jelölve, az iskolaév közben kimaradtak.)

A felső tanfolyam hallgatói.

Név	Születési hely	Évfolyam
Dr. Benoschofsky Imre	Budapest	IV.
Fábián Tibor	Nyiregyháza	I.
✓ Fisch Adolf	Tarpa (Bereg megye)	II.
✓ Frenkel Dezső	Tasnád (Szilágymegye)	V.
✓ Frenkel Ernő	Tasnád (Szilágymegye)	I.
Dr. Frenkel Jenő	Tasnád (Szilágymegye)	V.
Dr. Friedman Dénes	Budapest	V.
✓ Günczler Péter	Erdőbénye (Zemplén m.)	II.
Dr. Halpert Salamon	Nagyszöllős (Ugocsa m.)	IV.
✓ Hirschler Pál	Nagykanizsa	I.
✓ Klein Andor	Budapest	I.
Kohn Zoltán	Budapest	V.
✓ Mandel Miklós	Ercsi (Fejérmegye)	I.
Dr. Rosenwasser Emanuel	Krakó	V. csak az I-ső félévb.
✓ Schulz Fülöp	Negyed (Nyitra m.)	I.
Waldmann Ernő	Bátorkeszi (Esztergom m.)	IV.
✓ Würdiger József	Budapest	I. csak a II-ik félévben

Az alsó tanfolyam tanulói.

I. osztály.

Név	Születési hely	Vármegye
Berkovits Ferenc	Csécse	Nógrád megye
Deutsch Gábor	Karczag	Szolnok megye
Faragó György	Pécs	Baranya megye
Freund Imre	Miskolcz	Borsod megye
Goldschein Ármin	Kisszeben	Sáros megye
Kahán Géza *	Visóoroszi	Máramaros megye
Kalmár György	Kiskunfélegyháza	Pest megye
Mohrer Oszkár	Budapest	
Presser Béla	Budapest	
Richter Endre	Budapest	
Rosenzweig Rezső	Abaujszántó	Abauj megye
Seidenfeld Ignác	Berzevice	Sáros megye
Szigeti Pál	Baja	Bács-Bodrog m.
Weinberger Mózes	Budapest	

II. osztály.

N é v	Születési hely	Vármegye
Fisch Dávid	Tarpa	Bereg megye
Fisch Henrik	Tarpa	Bereg megye
Grünwald Miksa	Kassa	
László István	Nagyatád	Somogy megye
László Miklós	Nyirbátor	Szabolcs megye
Nathán Nándor	Nagysurány	Nyitra megye
Neumann Tibor	Nyiracsád	Szabolcs megye
Schwarcz Ernő	Sepsiszentgyörgy	

III. osztály.

Birnfeld Sámuel	Szeged	Szolnok megye
Boros István	Kisujszállás	
Dachs Mór	Kisszeben	Sáros megye
Ehrlich Izidor	Kajáta	Sáros megye
Finiász Sámuel*	Érszakácsi	Szilágym., mtan. lett.
Friedmann Jenő*	Tolcsva	Zemplén
Gróf András	Budapest	
Grünbaum Béla	Nyiracsád	Szabolcs megye
Jakab Jenő	Erdőbénye	Zemplén megye
Klein Simon	Hamborg	Sáros megye
Krémer Móric	Vásárosnamény	Bereg megye
Reich Béla	Tolcsva	Zemplén megye
Vidor Pál	Budapest	
Weisz Ferenc	Zombor	

IV. osztály.

Bein Endre	Mátészalka	Szatmár megye
Berg József	Kónyár	Bihar megye
Berkovits József	Csécse	Nógrád megye
Durchschlag Nándor	Pusztaterem	Szatmár megye
Fábián Dénes	Nyiregyháza	
Lányi György	Budapest	
Páhmer Mór	Tolcsva	Zemplén megye
Schächter László	Vulkán	Hunyad megye
Szender József	Hajdudorog	Hajdu megye
Tennen Béla	Kalocsa	Pest megye
Wachs Bernát	Gellenfalva	
Vajda György	Budapest	
Wohl László	Tolcsva	Zemplén megye

V. osztály.

Durchschlag Pinkász	Felsőcsebény	
Grün Albert	Sárospatak	Zemplén megye
Herskovits Fábián	Budapest	
Klein József	Hajdudorog	Hajdu megye
Löwi Aladár	Hajduhadháza	Hajdu megye
Löwinger Sámuel	Debreczen	Hajdu megye
Nemes Béla	Ujpest	
Paszternák Miksa	Kassa	
Rácz Zoltán	Miskolcz	Borsod megye
Róthi Emil	Kunszentmárton	Szolnok megye

Az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetele.

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	Javító vizsgára utasított egy tárgyból	Javító vizsgára utasított két tárgyból	Osztály-ismétlésre utasított	Pótló vizsgát tesz	Összesen
I.	—	4	5	1	1	2	—	13
II.	2	—	5	—	1	—	—	8
III.	—	4	3	4	—	—	1	12
IV.	—	3	5	4	—	—	1	13
V.	1	3	5	—	—	1	—	10
Összesen	3	14	23	9	2	3	2	56

Az érettségi vizsgálatot is beleszámítva, százalékokban kifejezve az eredmény a következő: jeles rendű 5·30%, jórendű 250%, elégséges rendű 37·60%, egy tárgyból bukott 17·90%, két tárgyból 3·50%, több tárgyból 7·20%, pótlóvizsgálatot tesz 3·50%.

A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet felső tanfolyamán az 1925/6. tanévben a következő előadások tartottak:

Szentírásmagyarázat: Ezekiel próféta könyve 1—48. fejezetek. Heti 2 óra. Tanár: *Heller*.

Exegetikus olvasmányok: Targum és Ibn Ezra ad Gen. 1—4, Targum, Rasbam és Ibn Ezra ad Gen. 49, Targum és Rdak ad Ezekiel 1. Heti 1 óra. Tanár ugyanaz.

Részletes bevezetés a Szentírásba. Heti 2 óra. Tanár ugyanaz.

Midrásolvasmányok: Én Jákób: Bába—bathrához és a magyarázatok. Heti 1 óra. Tanár: *Fischer*.

Talmud statarie: Kiddusin 2—14a és 58b—66. Heti 5 óra. Tanár: *Az igazgató*.

Talmud cursorie: Szanhedrin 90—113 és Pal. Talmud Szanhedrin X. fejezet. Heti 3 óra. Tanár: *Heller*.

Szertartástan: Sulchán-Áruch Jóre-déa 87—110. szakasz. Heti 4 óra. Tanár: *Feldmann*.

Zsidók története: 1250—1492-ig. Heti 2 óra. Tanár: *Az igazgató*.

Történeti kutforrások: Aram papiruszok. Heti 1 óra. Tanár ugyanaz.

Vallásbölcshészet: Az aristotelikus fogalmak a középkori zsidó vallásbölcshészetben, az aristotelikus rendszer ismertetése. Kohélet Könyvének bölcseleti elemei. Heti 1 óra. Tanár: *Hevesi*.

Vallásbölcshészeti olvasmányok: Jehuda Hallévi Kuzarija végig, némi kihagyással. Heti 2 óra. Tanár: *Heller*.

Homiletika: Elméleti rész és gyakorlat. Heti 1 óra. Tanár: *Hevesi*.

Héber stilusgyakorlatok: Szemelvények középkori héber költőkből. Stilusgyakorlatok. Szabad héber előadások. Troki: Chizzuk

Emunájával kapcsolatos apologetika. Azarja de Rossi: Meór Énájim. Heti 2 óra. Tanár: Weisz.

Német kollégium: Mendelssohn Phädon 1. Gespräch. Heti 2 óra. Tanár: Fischer.

Theológiai előadások az alsó tanfolyamon.

(A gimnáziumi tárgyak tanmenete megegyezik az állami iskoláéval.)

1. *Szentírás*: A) csoport. Pentateuchus Genesis 1—32, 49, 50. Heti 2 óra. Tanár: Heller. B) csoport. Pentateuchus Deut. 1—25. Heti 3 óra. Tanár: Edelstein.
2. *Szentírás*: A) csoport. Példabeszédek könyve 1—20. fejj. és 25. fejj. Heti 3 óra. Tanár: Klein. B) csoport. Hósea, Jóél, Ámosz, Óbadja, Jóna, Mikha, Nahum, Habakuk, Cefanja, Haggai. Heti 3 óra. Tanár: Heller.
3. *Talmud statarie*: A) csoport. Sebuóth 38b—49b és Chullin 2—10. Heti 5 óra. Tanár: Klein. B) csoport. Pészáchim összes misnáí. Talmud 21a—36b és 49—50. Heti 5 óra. Tanár: Edelstein.
4. *Talmud cursorie*: A) csoport. Megilla összes misnáí és 2a—17a. Heti 3 óra. Tanár: Edelstein. B) csoport. Abóda Zára 2—22a és Móéd Kátán 19—29. Heti 3 óra. Tanár: Klein.
5. *Héber nyelvtan*: I. oszt. Alaktan. Igeragozás. Heti 1 óra. Tanár: Klein. II. oszt. Nomen. Mondattan. Heti 1 óra. Tanár ugyanaz.
6. *Zsidók története*: II—III. oszt. A babilóniai exiliumtól a II. jeruzsálemi templom pusztulásáig. IV—V. oszt. 1492-től napjainkig. Heti 1—1 óra. Tanár: Klein.

Pályatételek.

»A templomszolgák (נתינים) története« című pályakérdésre beérkezett egy dolgozat "יגעתי : מצאתי" jelige alatt, melyről a szaktanár a következő véleményt adta:

»A dolgozat a bevezetésen és összefoglaláson kívül 4 fejezetben tárgyalja a templomszolgákról szóló adatokat kronológiai sorrendben: Először a biblia, másodszer a tannák, harmadszor az amórák és negyedszer egy függelékben Josephus értesítéseit. Külön fejezetben, a IV-ben, az eddigi irodalom van megbeszélve, melyből kitűnik, hogy szerző kellően van tájékozva. Az adatok dolgozatában mind együtt vannak és ezekből a történet meg van konstruálva. Minthogy az irodalmi forrásokat is vizsgálja, szerző dolgozatát irodalomtörténeti adaléknak is tekinti, ami nem helyes, mert a filológiai feldolgozás nem irodalomtörténet. Hogy a Nethinim története jobban kidomborodjék, tanácsos lett volna azt a források kritikájától és interpretálásától különválasztva előadni. Ezt szerző maga is érezvén, dolgozata végén »összefoglalást« ad, ami azonban nem teljes történet.

A részletekben több hiba található, melyek közt van az, hogy a templomszolgák nem házasodhattak és ezért kellett kiveszniök,

holott csak a teljes jogu izraelitákkal nem házasodhattak össze, de egymásközött, sőt másokkal is meg volt engedve. A 14. lapon adott saját magyarázatnál e házassági rangfokozatokra nézve megfelelőbbet ad a talmud maga, ami szerző figyelmét, úgy látszik, elkerülte. Egyéb helyesbitések a szerzővel élő szóval fognak közöltetni. A dolgozat tudásról és szorgalomról tesz bizonyosságot és ezért a pályadíjat feltétlenül megérdemli.» *Dr. Blau Lajos.*

A jeligés levél felbontása után kitünt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője *Dr. Friedmann Dénes* V. éves hallgató.

* * *

»Az arisztotelikus elemek részletes kimutatása Majmuni filozófiájában« című pályakérdésre beérkezett egy dolgozat **ר א ש י ת** **ה כ מ ה** jelige alatt, amelyről a szaktanár a következő véleményt adta:

»A pályamű alapos filozófiai általános ismeretekről tesz tanubizonyosságot és a kitüzött pályakérdés megoldására számottevő gondos tanulmány jele.

A pályakérdés kitüzésénél vezető szempont volt, hogy Majmuni filozófiájának tanulmányozásánál az első forrásokra menjünk vissza, tehát nem a kalám, nem az arab filozófia termékeiben keressük az alapvető elemeket, mint az eddigelé általában történt, hanem mélyebb gyökerekig hatoljunk, minthogy úgy az arab filozófusok, mint a zsidó arisztotelikusok és neoplatonikusok tiszta megértése csakis a görög filozófia gondolatainak tiszta fölfogása kapcsán érthetők meg. Ezen célkitüzést fölfogva, a pályamű írója hasznos és értékes munkát végzett.

Az ilyen kérdés megoldásához három dolog szükséges; az adott esetben: elsősorban Aristoteles helyes megértése, azután Majmuni helyes megértése, végül az összehasonlítás gondos és következetes keresztülvitele. Mind a három tekintetben dicséretes, amit szerző nyújt, ha nem is mondható véglegesen befejezettnek. Alkalma fog nyilni a szerzőnek, hogy ezirányu munkáját kiegészítse.

Helyesen és szépen van bemutatva a görög és zsidó szellemi eredmények találkozása és annak hatása az emberiség szellemi fejlődésére és irányvételére, ugyancsak Majmuni hatása a theológiai és vallásfilozófiai áramlatokra. A szerzőnek műve érdemi részében szintén bő szempontok állanak rendelkezésére az egyes tételek megfigyelésében és megvilágításában, azok kritikai méltatásában és az összehasonlítások kivitelében. Ezek a szempontok filozófiai műveltségről, olvasottságról és ítéletről tanuskodnak.

Nagyon helyes a szerzőnek azon vállalkozása, hogy nem csupán a filozófiai elemek forrásait kutatja és nem elégszik meg a fogalmak átvételénél jelentkező árnyalati különbségek megállapításával, hanem számbaveszi a recipiált tényezők helyzeti jelentőségét és helyzeti energiáját a rendszerben is és a rendszer egészének és föltárásának is kellő figyelmet szentel. Kevésbé helytálló az az állítása, hogy a rend-

szert össze kell keresgélni Majmuni műveiből, mert a peripatetikus filozófia tanításairól elszórva és nagyrészt nem rendszeresen beszél. Ezzel szerző inkább saját munkájának és feladatának nagyságát óhajtja kiemelni. Valósággal úgy áll a dolog, hogy ha a Móréból kihagyjuk a biblikus és exegetikus fejtegetéseket és nem szoroson filozófiai jellegű részleteket: akkor Majmuni rendszere folyamatosan és concis összefüggésben épül föl szemünk előtt, és csupán kiegészítésként igényli a Milloth hahiggajon értelmezéseiben és más írásában felmerülő adatok bekapcsolását. A legnagyobb rendszeralkotó filozófusok mindegyikénél így van ez.

Az V. fejezet szépen foglalja össze a feltárt eredményeket.

Nyelve szerencsés, világos, kifejező. Pongyolaságok itt-ott előfordulnak, sőt akad be nem fejezett mondat is, ahol az állitmány hiányzik. Ki óhajtom emelni, hogy szerencsésebbnek tartanám azon megállapítás helyett, mely szerint M. a természet elvei közé iktatja Isten akaratát, megfordítva mondani, hogy a természetben uralkodó törvényeket Isten akaratába kapcsolja bele, mert előbbi formula a mai természettudományi irányok szempontjából kissé szatirikusnak tűnik — szándékolatlanul; hasonlóképp figyelmeztetni óhajtok arra, hogy a pszichológiai részben (5.) az 57. lapon és az 58. lapon a lelki képességek között megemlített »képzelőképesség« — fantázia az Aristotelesi terminológiában, nem helyesen adja vissza az Aristotelesi fogalmat; nem képzelőképességről van szó, hanem az érzéletekből nyert adatokról, a jelenségekről belsőleg megalkotott *képek és képzetek teremtő tényezőjéről*, tehát képzetalkotó képességet jelent itt a fantázia és nem a képzelő erőnek van tulajdonítva az emlékezet funkciója, hanem a képzetalkotó tehetséghez csatlakozik az emlékezés és megtartja, sőt fölidézi külső tárgy nélkül is, amit az előbbi alkotott.

Szerző meleg szeretettel és nagy szorgalommal foglalkozott tárgyával. Különös elismerést érdemel Majmonides bölcséletének értékelése és egyetemes jelentőségének tárgyilagos és komoly kidomborítása. A pályamű a kitűzött pályakérdést főbb vonásaiban dicséretesen oldotta meg; a pályadij elnyerésére érdemesnek és méltónak ítélem.

Dr. Hevesi Simon.

A jeligés levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes mű szerzője Benoschofsky Imre IV. éves hallgató.

* * *

»A Péchy Simon Psaltériumának forrásai« című pályakérdésre beérkezett egy dolgozat **והלכו גוים לאורך** jelige alatt, melyről a szaktanár a következő véleményt adta:

»A Péchy Simon Psaltériumának forrásai pályakérdésre egy **והלכו גוים לאורך** mottóval ellátott vázlat érkezett, mely a zsol-tárfordítás zsidó forrásait összeállítja az első három könyvre, a nem zsidó forrásokról azonban hallgat. Kimchi, Ibn Ezra, Rasi, Ibn Jachja, Targum, Sóchér Tób és Egyéb zsidó források c. alfejezetek-

ben csoportosítja a szerinte számba jövő forrásokat, melyeknek ellenőrzését azonban megnehezíti a dolgozat igen szűkszavú vázletszerűsége. Szerző, úgy látszik, csak a kereteket akarja bemutatni, melyek közt megírandó dolgozata mozogni fog. Szerző helyes uton indul, sokszor rámutat arra, hogy mikor lesz a zsoltárból paraphrasis és kinek hatása mutatkozik abban. Felismeri Ibn Ezra hatását a kommentárban, mely körülmény Kohn Sámuel dr. figyelmét is elkerülte. Kivánatos volna egy külön fejezet, mely Péchy Simon gyakran önálló értelmezésével és eredetiségre törekvő felfogásával foglalkoznék. Azon reményben, hogy szerző a megkezdett uton haladva, teljesen feldolgozza feladatát és kimutatja P. S. számottevő *nem zsidó* forrásait is, a beterjesztett vázlatot elfogadom és a kitűzött díj kiutalását javasolom. «

Dr. Weisz Miksa.

A jeligés levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője *Hirschler Pál* I. éves hallgató.

Az 1926/27. tanévre a következő pályatételek iratnak ki:

1. »A tóra-targumok agádája.«
2. »A kiskorúság a talmud szerint és annak vonatkozásai« (másodszor). Héber nyelven.
3. »Az aszkézis története a talmud és midrás alapján.«
4. »Ábrahám ibn Daud viszonya a platonizmushoz.« (Mit fogad el belőle és mit utasít vissza?)
5. A Dr. *Farkas József* rabbi ur által felajánlott pályadíjból: „מצות צריכות כונה“ Héber nyelven. Pályadíj 1,000.000 korona. Az 1—4. számúak benyújtási határideje 1927. május hó 20. Az 5. számú 1926. november 1-én jár le.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1920. évi április hó 12-én 25.566/926. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy az 1926/27. tanévben a tanítás — minthogy a nagy ünnepek szeptember 9-én kezdődnek — az összes ünnepek után, vagyis okt. 4-én kezdődjék.

A felvételi-, javító- és pótvizsgálatok augusztus 31., szeptember 1. és 2-án fognak megtartatni.

Könyvtár.

Könyvtárunk a fejlődésnek, a gyarapodásnak egy évére tekinthet vissza.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi kir. magyar miniszterium egyrészt könyvtárunknak évi hivatalos államsegélyét egymillióról tizmillió koronára emelte, másrészt hozzájárult ahhoz, hogy könyvtárunk bölcsőnyomtatványainak egy másodpéldányát, a Zsoltároknak 1487. nápolyi kiadását átadhattuk Hirsemann lipcsei könyvkereskedőnek 900 aranymárkáért. A mellett pedig könyvtárunk barátainak és jótevőinek áldozó készsége ez idén sem fogyatkozott.

Országos Rabbiképz. - Zsidó Egyetem Könyvtára

meg. Így érthető, hogy könyvtárunk az 1925/26. iskolai évben 167 művet vásárolhatott 230 kötetben, közvetlen könyvajándék útján pedig további 144 kötetrel gyarapodott.

Könyvtárunk nemcsak könyvekben gazdagodott. Mezey Ferenc elnök ur hathatós támogatásával hatalmas könyvtárszekrényt szereztünk be, melynek ára 17 millió K volt és melyhez Dr. Mezey Ferenc elnök ur a Joint Kult. alapból 5,000.000 K-val járult hozzá. A szekrény ékességénél fogva intézetünk disztermében volt méltóan elhelyezhető, befogadó képességénél fogva pedig a nyugodt terjeszkedést néhány évre megkönnyíti.

Könyvtárunkhoz évről-évre nagyobb arányban fordulnak a kutatók, az olvasók, nemcsak intézetünknek tanárai és növendékei, hanem egyetemi tanárok, rabbik, katolikus és protestáns theológusok és más érdeklődők. Könyvtárunk amanuensesekre fokozott munka hárul.

Ezt a munkát Dr. Frenkel Jenő és Dr. Friedman Dénes egy félévtized óta fáradhatatlan buzgalommal teljesítették. Most, amidőn megválnak intézetünktől, könyvtárunknak is hő elismerése illeti meg őket. Melléjük Frenkel Ernő és Hirschler Pál hallgatók osztattak be, akik a folyó munkálatokat megbecsülésre méltó lelkiismeretességgel végezték.

Könyvtárunk gyarapításához hozzájárultak könyvvel:

Abrahams Israel (azóta elhunyt), London.

Dr. Adler Cyrus, Philadelphia.

Akademie für die Wissenschaft des Judentums, Berlin (2 köt.).

Dr. Áldásy Antal egyetemi tanár, Budapest.

Berlini zsidó hitközség.

Dr. Bernstein Béla főrabbi, Nyiregyháza.

Dr. Blau Lajos igazgató, Budapest (15 kötet).

Bureau of Jewish Social Research, New-York.

Dr. Csetényi Imre tanár, Budapest.

Dropsie College, Philadelphia.

Dr. Eisler Mátyás főrabbi, Kolozsvár (2 kötet).

Dr. Ellenbogen Ignác rabbi, Sümeg.

Dr. Enten Manó főrabbi, Kassa.

Fábián Ferenc tanfelügyelő, Budapest.

Fellegi János, Budapest.

Dr. Frenkel Bernát tanár, Budapest.

Friedmann Benjámín, Miskolcz.

Dr. Friedmann Dávid főrabbi, Zsolna (2 kötet).

Dr. Friedmann Dénes, Budapest (3 kötet).

Dr. Goldberger Izidor főrabbi, Tata (2 kötet).

Dr. Goldschmied Lipót rabbi, Prossnitz (2 kötet).

Dr. Goldziher Károly tanár, Budapest (4 kötet).

Dr. Nebel Á. I. főrabbi, Nagyszalonta (2 kötet).

Dr. Niedermann Mór főrabbi, Nagybecskerek.

Dr. Pap Béla tanár, Budapest (2 kötet).

Pesti Izr. Hitközség, Budapest.

- Mr. Izak Prins ügyvéd, Amsterdam (2 kötet).
 Rabbi egyesület, Versecz.
 Rabbinerseminar, Berlin.
 Dr. Rudolfer Antal főrabbi, Alsólendva (2 kötet).
 Sarlouis S. H. rabbi, Amsterdam.
 Seeligmann Sigmund, Amsterdam.
 Dr. Sik Bernát főrabbi, Vukovár (2 kötet).
 Dr. Silberfeld Jakab főrabbi, Békéscsaba.
 Dr. Singer Jakab főrabbi, Temesvár (2 kötet).
 Dr. Singer Leó rabbi, Várpalota.
 Dr. Sluys Mr., Amsterdam.
 Société des Etudes juives, Páris.
 Stadtbibliothek, Frankfurt a/M.
 Universität, Heidelberg.
 Dr. Urbach Henrik főrabbi, Zimony.
 Vallás- és Közoktatásügyi Magy. Kir. Minisztérium, Budapest.
 Venezuela, Ministerio de Relaciones Exteriores de los Estados
 Unidos de Venezuela (2 kötet).
 Dr. Weisz Miksa tanár, Budapest (5 kötet).
 Dr. Weisz Sámuel tanár, Budapest (2 kötet).
 Wiener Harold M. ügyvéd, Jeruzsálem (2 kötet).
 Zöld Márton ezredes, Budapest.
 Gross Manó főrabbi, Sarkad.
 Dr. Grünwald Illés főrabbi, Csáktornya.
 Héber Egyetem, Jeruzsálem.
 Hebrew Union College, Cincinnati (3 kötet).
 Dr. Hertz I. H. Chief-Rabbi, London.
 Özv. Herzog Emilné, Budapest.
 Dr. Hevesi Simon főrabbi, Budapest (2 kötet).
 Dr. Horovitz József főrabbi, Szombathely (5 kötet).
 Dr. Horváth Dezső tanár, Budapest (2 kötet).
 Institut international de coopération intellectuelle, Páris.
 Israelitisch-Theologische Lehranstalt, Wien.
 Jewish Historical Society of England, London (2 kötet).
 Jewish Institute of Religion, New-York.
 Joseph F. A., London.
 Jüdisch-Theologisches Seminar, Breslau.
 Dr. Kálmán Ödön főrabbi, Kőbánya.
 Dr. Katz Márton tanár, Budapest (2 kötet).
 Katzburg Testvérek nyomdája, Budapest.
 Dr. Kecskeméti Ármin főrabbi, Makó (2 kötet).
 Dr. Krishaber Béla főrabbi, Pesterzsébet (9 kötet).
 Dr. Kun Lajos főrabbi, Jászberény (2 kötet).
 Dr. Löw Immanuel főrabbi, Szeged (2 kötet).
 Mária Theresia leánygimnázium, Budapest.
 Magyar Székely Egyesület, Budapest.
 Dr. Naményi Ernő, Budapest (5 kötet).
- Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Dr. Goldziher Károly főiskolai tanár megdicsőült atyjának, Goldziher Ignác professzorunknak, hagyatékából önálló műveken kívül számos különlenyomatot engedett át a könyvtárunknak, valamint Dr. Frenkel Sigmund egykori boroszlói egyetemi tanárnak kézirati jegyzetgyűjteményét.

Igaz köszönetünkre szolgáltak rá mindazok, kik könyvtárunkat könyvadományokkal gyarapították, de rászolgáltak azok is, kik áldozó készséggel módot adtak nekünk könyvek vásárlására, még pedig: Bacher Emil ur 1,000.000, Dr. Bein Kornél 1,000.000, Dr. Benedict Henrik 500.000, Dr. Blau Lajos 200.000, Fischer Géza 200.000, Gonda István 500.000, Dr. József Móríc 200.000, Lévai Elek 100.000, Dr. Löw Andor 300.000, Spitzer József 100.000, Trostler Vilmos 100.000, Vermes Ernő 200.000, Vermes Gyula 300.000, Vermes Oszkár 200.000, siógárdi Zöld Márton 50.000 korona.

Fogadják könyvtárunk barátai, gyarapítói intézetünknek meleg háláját.

A növendékek segélyezése.

A gazdasági helyzet folytonos rosszabbodása és az általános elszegényedés terjedésének hatása a lefolyt tanévben — hála Vezérlőbizottságunk elnöksége körültekintő gondoskodásának és intézetünk nagylelkű barátai kipróbált áldozatkészségének — növendékeink ellátásában és segélyezésében még nem mutatkozott. Ámde az utolsó hónapoknak igen gyéren folyó adományai előre vetik egy szomorú jövő árnyékát és jótévőink fokozott áldozatkészségét kell igénybe vennünk, hogy a jövő nagy feladataival meg tudjunk birkózni és Izráel majdani lelki vezetőinek tanulmányaik ideje alatt a létminimumot biztosítani tudjuk. Nagy és nemes feladat vár e tekintetben intézetünkben kikerült rabbikra és a hitközségekre, akik az elmúlt két esztendőben lelkes buzgósággal kapcsolódtak be e szent munkába. Hálánk és köszönetünk száll mindazok felé, kik munkánkban támogatásunkra siettek. Hála és köszönet illeti elsősorban Vezérlőbizottságunk agilis és fáradhatatlan elnökét, Dr. *Mezey Ferenc* urat, aki a lefolyt tanévben a rendelkezésére álló alapokból egymaga 67,925.000 koronát juttatott el hozzánk a növendékek segélyezési céljaira. Köszönet és hála illeti Dr. *Lederer Sándor* urat, a pesti izr. hitk. illusztris elnökét, ki a hitközség részéről havi 2,500.000 koronát adott a növendékek ebédellátására és 3,000.000 koronával járult hozzá a reggeli fedezéséhez. Hála és köszönet illeti Adler Gyula urat, a Pesti Chevra Kadisa elnökét, kinek javaslatára a Chevra Kadisa 15,000.000 koronát folyósított a tanulók segélyezésére. Köszönetet mondunk az Omike Mensa Academika elnökségének, ki 17 növendékünket díjmentesen, a többi kedvezményes áron látta el ebéddel, köszönettel és hálával adózunk Dr. *Fischer Gyula* pesti főrabbi urnak, intézetünk tanárának, ki nemesszívü és nagylelkü adakozók áldozatkészségét intézetünk szegénysorsu növendékeink felé irányította és így tetemes összegekkel gyarapította segélyforrásainkat. Hálás

köszönettel emlékezünk meg özv. *Gróák Gyuláné* urnőről, aki a rendelkezésére bocsátott amerikai emberbarátok adományából két izben részesítette intézetünket hathatós támogatásban. Fogadják igaz köszönetünket az *Izraelita Hadiárvák Amerikai Magyar Bizottságának* elnöksége a növendékek lakássegélyére és egyéb szükségleteire kiutalt 8,000.000 koronáért. Meleg köszönetet mondunk özv. Dr. *Bacher Vilmosné* urnőnek, növendékeink anyai gondoskodójának, kinek közbenjárására Dr. *Budai Goldberger Leó* ur öméltósága egy vég vásznat, *Semsey Józsefné*, özv. *Weisz Dávidné*, Dr. *Székely Imréné*, *Rechnitz Béláné* és Dr. *Graber Károlyné* urnők, valamint *Kéri Tibor* és *Herczog Antal* urak ruhát és fehérneműt adományoztak. Itt említjük meg, hogy Dr. *Sebők Dezső* ügyvéd ur 4 ágyat adományozott intézetünk felszerelésére.

Hallgatóink egyetemi beiratkozásához szükséges 11,765.000 korona tandijhoz a következők járultak hozzá: Dr. *Mezey Ferenc* elnök ur a Joint kulturális alapból 3,150.000, a Pesti Izr. Hitközség 1,500.000, a Pesti Chevra Kadisa 1,500.000, a budai zsidó hitk. 1,500.000, az Omike főiskolai hallgatók csoportja 2,100.000, a nagykanizsai izr. hitk. 1,200.000 és Dr. *Fischer* és Dr. *Hevesi* alap 700.000 koronával.

A nemeslelkű adakozók neveit az adományozott összegek feltüntetésével a megfelelő kimutatásokban közöljük (Écz Chájim, templom, könyvtár), mégis külön köszönetünk kiemelése mellett fel kell említenünk a következőket: *Bacher Emil* vezérigazgató ur 10 millió koronát, Dr. *Hirsch Albertné*, szül. báró *Hatvany Irén* urnő öméltósága 10 millió koronát (Dr. *Fischer Gyula* főrabbi útján), *Fischer Géza* vezérigazgató ur 5,000.000, Dr. *Bein Kornél* igazgató ur 5,000.000 és *Bacher Ernő* ur 4,000.000 koronát adományoztak.

Dr. *Farkas József* ur, a IX. ker. templomkörzet rabbija 1,000.000 koronát bocsátott rendelkezésünkre egy általa kitűzött pályakérdésre. Dr. *Hevesi Simon* főrabbi és Dr. *Weisz Miksa* rabbi urak 500.000—500.000 koronát adtak pályanyertes munkák megjutalmazására. Az Orsz. Izraelita Ösztöndíjegyület kilenc hallgatóknak juttatott 100.000 koronás ösztöndíjakat.

A segélyezés a tavalyi keretek között mozgott. Minden növendék kapott reggelit, ebédet és december 1-től kezdve vacsorát. Ugyancsak december elsejétől fogva juttattunk a rászoruló tanulóknak havi 100.000 koronás lakássegélyeket.

Minthogy az Izr. Tanítóképző Intézettől kölcsönkapott ágyakat és szekrényeket vissza kellett adnunk, gondoskodni kellett a földszinti menzahelyiségek berendezéséről, ahol 13 növendékünk kapott természetbeni lakást. Folyósítottunk rendkívüli segélyeket gyógyszerre és egyéb célokra, a növendékek tulnyomó részének tankönyveket szereztünk be.

A segélyek szükséglete és fedezete a tanév folyamán így alakult:
Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Szükséglet:

Reggelire...	43,367.000
Ebédre	29,286.000
Vacsorára	16,306.000
Lakássegélyre	23,900.000
Rendes havi segélyre	43,875.000
Rendkívüli segélyekre, gyógyszerre stb.	6,726.200
Tankönyvekre	4,532.270
Mensahelyiség berendezésére (ágyak, szekrények)	7,125.000
Kirándulás stb.	310.000
Hallgatók egyetemi beiratkozására	11,765.000
Visszafizetés a Mensa Conto III. számlára, mint egyenleg	1,647.400
Összesen K	188,839.870

Fedezet:

Écz Chájim Egyletből...	87,299.870
Dr. Mezey Ferenc Vezérlőbizottsági elnök ur által kiutaltatott:	
1. A Freund József-alapból	15,900.000
2. A Mensa-alapból vacsora, ebéd és egyéb élelmezési segélyekre	29,250.000
3. A Mensa-alapból rendkívüli segélyekre	8,000.000
4. A Mensa-alapból az intézeti ágyak felszerelése	3,625.000
5. A Joint kulturális alapból a hallgatók egyetemi beiratkozására	3,150.000
6. Izr. hadiárva amerikai magyar bizottsága útján (ebből 3,300.000 korona az Écz Chájimnak).	8,000.000 = 67,925.000
Pesti izr. hitközség a tanulók ebédjére	25,000.000
A pesti Chevra Kadisa a hallgatók egyetemi beiratkozására	1,500.000
A pesti izr. hitközség ugyanazon célra	1,500.000
Omike főiskolai hallgatók csoportja ugyanazon célra	2,100.000
Nagykanizsai izraelita hitközség ugyanazon célra	1,200.000
Dr. Fischer- és Dr. Hevesi-alap ugyanazon célra	700.000
Összesen K	188,839.870

Az 1926/27. tanévben használandó tan- könyvek jegyzéke.

I. OSZT.

Magyar: Riedl—Pintér: Retorika.

Latin: Cic. Pro Archia (magy. Köpesdy Sándor); Csengery János:
Lat. nyelvtan és mondattan.

Német: Schiller költeményei.

Görög: Maywald: Görög nyelvtan. — Maywald: Görög olvasó-
könyv. I. r.

Mennyiségtan: Mérey Gy.: Algebra és geometria.

Természetrész: Sztéryni Hugó—Dr. Kolb Nándor: Növénytan.

Történet: Mika—Szabó: Világtörténet I. r.

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

II. OSZT.

Magyar: Riedl—Pintér: Retorika.

Latin: Sallustius, Bellum Jugurthinum. (Hittrich); Ovidius-szemelvények (Cserép).

Német: Schiller drámái.

Görög: Maywald: Görög olvasókönyv, I—II. r. — Maywald: Görög nyelvtan.

Történet: Mika—Szabó: Világtörténet I. és II. r.

Mennyiségtan: Mérey Gy.: Algebra és geometria.

Természetráajz: Szterényi Hugó—Dr. Koch Nándor: Állattan.

III. OSZT.

Magyar: Riedl—Pintér: Poétika.

Latin: Vergilii Aeneis. (Wirth); Livius, XXI. K. (Pirchala).

Német: Schiller drámái.

Görög: Maywald: Görög olvasókönyv, II. r. — Xen. Memorabilia (Kassai Gusztáv) Jeles Irók Isk. Tára.

Történet: Mika—Szabó: Világtörténet, II. r.

Mennyiségtan: Mérey Gy.: Algebra és geometria.

Természetráajz: Szterényi Hugó—Dr. Koch Nándor: Ásványtan és kémia.

Fizika: Szijártó Miklós: Fizika, I. r.

IV. OSZT.

Magyar: Pintér: A magyar irodalom története, I. r.

Latin: Vergilii Aeneis (Wirth); Livius, XXI. K. (Pirchala).

Német: Heinrich Gusztáv: Német olvasókönyv, III. rész.

Görög: Hom. Odyss. (Csengery János). — Xen. Mem. (Kassai).

Történet: Szabó—Mika: Világtörténet, III. r.

Mennyiségtan: Mérey Gy.: Algebra és geometria.

Fizika: Szijártó Miklós: Fizika, I. és II. rész.

V. OSZT.

Magyar: Pintér: A magyar irodalom története, I. és II. r.

Latin: Horatii Carmina. — Horatii Sat. et Epist. (Csengery). —

Tacitus szemelv. (Gyomlay Gy.).

Német: Heinrich Gusztáv: Német olvasókönyv, III., IV. rész.

Görög: Hom. Ilias (Csengery János). — Soph. Antigone (Csengery János). — Prózai szemelv. (Geréb József).

Történet: Jászai: Magyarország oknyomozó története.

Bölcseleti előtan: Dr. Kornis Gyula: A pszichologia és logika elemei, VIII. k.

Mennyiségtan: Mérey Gy.: Algebra és geometria.

Fizika: Szijártó Miklós: Fizika, II. rész.

Elszámolás a templom bevételeiről és kiadásairól.

Bevétel:

	kor.		kor.
Maradvány az 1924/25. tan- évről	6,949.946	Kohn Vilmos	100.000
Templomülésekért	28,600.000	Lévai Elek	100.000
Bacher Ernő	1,000.000	Dr. Löw Andor	200.000
Bálint József	100.000	Miklós Benő	200.000
Dr. Bein Kornél	1,000.000	Neumann Antal	200.000
Dr. Blau Lajos	300.000	Singer Izidor	100.000
Braun József	50.000	Spitzer I.	100.000
Buchbinder Henrik	200.000	Steiner Jakab	200.000
Buchbinder Márk	300.000	Szamek Miksa	100.000
Dick Manó	500.000	Szidon Gábor	100.000
Dr. Engel A.	200.000	Toldi Zoltán	200.000
Fischer Géza	1,000.000	Trostler Vilmos	100.000
Dr. Fuchs Sándor	100.000	Vermes Ernő	100.000
Goldner Miksa	300.000	Vermes Gyula	300.000
ifj. Grósz Károly	200.000	Vermes Oszkár	200.000
Grünbaum Hermann	100.000	Wagner Antal	50.000
Halász Ignác	100.000	sióagárdi Zöld Márton	50.000
Halász Kálmán	500.000	Összesen	44,449.946
Dr. Hirsch Teofil	100.000		

Kiadás:

A templom kifestése	16,860.000	Eszróg és lulav	400.000
Villanykörték stb.	746.000	Templom szolgálatért	900.000
Szőnyeg a templomban	671.200	Sátordiszítés	276.000
Előimádkozóknak, éneke- seknek és szónokoknak	5,600.000	Énekeseknek Mezei Mór requiem, rabbiavató stb.	1,200.000
A templom kitakarítása és beolajozása	900.000	Könyvtár dotálására	12,230.466
Tallisz, machzor, kidus bor, barchesz	952.000	Maradv. az 1926/27. évre	2,843.680
		Összesen	44,449.946

Écz Chájim.

Tisztikar: Dr. *Blau Lajos* elnök, Dr. *Mezey Ferenc* társelnök, Dr. *Bánóczi József* alelnök, *Száva Ernő* pénztárnok, *Hausbrunner Vilmos* jegyző. A választmány tagjai: *Ádler Gyula*, a pesti chevra kadisa elnöke, Dr. *Blum Ödön*, *Blücher J.*, *Böhm Náthán*, Dr. *Kálmán Ödön*, Dr. *Kecskeméti Adolf*, *Nagel Marcell*, Dr. *Schwarcz Benjámín*, *Weisz Henrik*, Dr. *Zahler Emil*, *Zupfer Bernát* és a tanári kar tagjai.

Az Écz Chájim Egylet által kezelt alapítványok az összegek devalválódása miatt ez idő szerint további rendelkezésig szünetelnek, csupán a következő három alapítvány teljesíti hivatását:

1. »A kassai izr. hitközség Dr. *Hevesi Simon* alapítványa.«
Alapítványi összeg: 1,500.00 K készpénzben.

2. »A *Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet* hallgatóit segélyező Écz Chájim Egylet *Gara Emil* alapítványa.« Alapítványi összeg: 1,500.000 korona, készpénzben. A kamatait ez idén adtuk ki első ízben.

3. »A *Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet* tanári karának *Lazarus Adolf* alapítványa.« Alapítványi összeg: 500.000 korona.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Kimutatás az Écz Chájim egyeslet értékpapirjairól.

2 darab 4¹/₀ magyar Jelzáloghitelbank sorsjegy nyerő jegy.
 2 darab Conv. magy. jelzáloghitelbank sorsjegy nyerő jegy.
 5000 K 4⁰/₀ nostr. váltásagolatlan földtehermentesítési kötvény.
 25.000 K 4⁰/₀ Pesti Magyar Keresk. Bank záloglevél.
 1600 K 4⁰/₆ földhitelintézeti záloglevél.
 10.600 K 4⁰/₀ váltásagolatlan magyar korona járadék.
 5300 K 6⁰/₀ szab. május-novemberi hadikölcsön.
 3000 K 6⁰/₀ február-augusztusi hadikölcsön.
 15.000 K 5¹/₂⁰/₀ március-szeptemberi hadikölcsön.
 2800 K 5¹/₂⁰/₀ június-decemberi hadikölcsön.
 4000 K 6⁰/₀ zárt május-novemberi hadikölcsön.

A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet hallgatóit segélyező Écz Chájim Egyesület 1925—26. tanévi bevételi és kiadási számlája.

Bevétel:

Készpénzkészlet a Pest Magyar Kereskedelmi Banknál 1925. június 30-án	32,570.000
A Pesti Izr. Hitközség templomaiban befolyt adományok	7,000.000
A Pesti Izr. Hitközség hozzájárulása a növendékek reggelijéhez	3,000.000
A Pesti Chevra Kadisa subventiója	15,000.000
Izr. hadiárva amerikai magyar bizottság, Dr. Mezey Ferenc elnök úr útján	3,300.000
Bacher Emil úr adománya	10,000.000
Dr. Hirsch Albertné szül. báró Hatvany Irén Dr. Fischer Gyula főrabbi útján	10,000.000
Morris Hersch Chicago, adomány özv. Groák Gyuláné úrnő útján	4,000.000
Emanuel Löwenstein Chicago, ad. özv. Groák Gyuláné úrnő útján	3,588.000
Az ebédmegváltási akcióból	14,460.000
A Rabbiképző templomában felajánlott és egyéb adom.	34,743.300
Az V. ker. templomkörzet perselyadományai	7,384.000
A pénztárhoz közvetlenül befolyt adományok	950.000
Kamatok	3,874.000
Összesen K	147,869.300

Kiadás:

Rendes havi segélyekre	43,875.000
Reggelire	35,821.200
Rendkívüli segélyekre, gyógyszerre	4,308.200
Tankönyvekre	2,985.470
Kirándulási segély stb.	310.000
Nyomtatványok, bélyeg és egyéb irodai kiadások	1,761.070
Szünidei segélyekre	5,788.360
Egyenleg mint pénztári maradvány	53,020.000
Összesen K	147,869.300

Száva Ernő s. k.

Adler Gyula s. k.

Az Écz Chájim részére az 1926/27. tanévben a következő adományok folytak be:

Adler H.	20.000	Dr. Fényes Mór	50.000	Dr. Heller Bernát	550.000
Adler Lipót	240.000	Feleki Dávid	100.000	Dr. Herskovits Mózes	
Bacher Emil	10,000.000	Ferencvárosi Imaegylet		Somogyszil	280.000
Bacher Ernő	1,500.000		200.000	Hitesi Endre	100.000
Bálint József	100.000	Dr. Fiala Richard	100.000	Hirsch Morris Chicago	
Beck József	1,000.000	Fischer és Pressberger			4,000.000
Berényi Katica Szeged			200.000	Dr. Hirsch Teofil	100.000
	1,300.000	Fischer Géza	1,000.000	Dr. Hirsch Albertné szül.	
Dr. Bein Kornél	2,000.000	Dr. Fischer Gyula főrabbi		báró Hatvany Irén	
Benedek Vilmos	25.000		450.000		10,000.000
Dr. Benedikt Henrik	500.000	Fischmann Leó	1,100.000	Dr. Hohenberg Izsó	50.000
Bethlen-téri templom-		Fleischer Adolf	200.000	Dr. Hoffer Ármin Veszprém	
körzet	210.000	Dr. Flesch Ármin Mohács			1,000.000
Bisseliches Mózes	100.000		500.000	Dr. József Móric	100.000
Blatt Henrik	50.000	Fränkel Izidor	50.000	Józsefvárosi Kör	500.000
Dr. Blau Lajos	400.000	Dr. Frisch Ármin	100.000	Dr. Junger Mózes Zala-	
Bleier Ármin	900.000	Friedmann Adolf	50.000	egerszeg	1,000.000
Blücher József	200.000	Földes N.	50.000	Izr. Hadiárvak amerikai	
Braun József	50.000	Forrai Dezső	200.000	Magyar Bizottság Dr.	
Breslauer László	100.000	Fuchs Adolf	50.000	Mezey Ferenc elnök útján	
Buchbinder Henrik	200.000	Dr. Fuchs Sándor	100.000		3,300.000
Buchbinder Márk	400.000	Gáspár Ferenc	100.000	Dr. Kecskeméti Lipót Nagy-	
Czeglédi Károly	25.000	Gerő Mór	25.000	várad	1,000.000
Dán Leó	500.000	Gescheit Tóbiás	100.000	Kelemen Ármin	300.000
Darvas Fülöp	25.000	Goldner Miksa	400.000	Kelemen Lajos	250.000
Dr. Dercsényi Móric		Dr. Goldberger Izidor Tata		Kellner Ármin	100.000
	100.000		2,000.000	Kirz Mór	50.000
Dick Lipót	100.000	Goldschlanger S.	50.000	Klein Jenő	100.000
Dick Manó	500.000	Gömöri Elek	50.000	Klein N.	25.000
Dr. Drechsler Simon		ifj. Grósz Károly	200.000	Klein Sándor Keszthely	
	100.000	Dr. Guttmann Béla	200.000		1,000.000
Eibenschütz Adolf	100.000	Haas Árpád	100.000	Knöpfler Oszkár	100.000
Eisenberger Géza főrabbi		Halász Ignác	100.000	Király Rudolf	60.000
	1,230.000	Hajdu Hugó	100.000	Dr. Kohlbach Bertalan	
Dr. Engel N.	300.000	Halász Kálmán	500.000		100.000
Faludi Gábor	50.000	Hantos Árpád	200.000	Kohlbach Simon	100.000
Dr. Farkas József és a		Hausbrunner Vilmos		Kohn Vilmos	100.000
IX. templomkörzet per-			100.000	báró Kohner Adolf	500.000
sely ad.	2,053.700	Héber Sándor	50.000	Kösztler Henrik	25.000

Krakauer Samu	50.000	lása a tanulók reggeli-	200.000
Dr. Krausz Ignác Körmend	1,200.000	jéhez	3,000.000
Dr. Krausz Oszkár	150.000	Pesti izraelita hitközség	
Kun János	125.000	V. ker. templomkörzete	7,384.000
Dr. Kun Lajos Jászberény	880.000	Pesti Chevra Kadisa	15,000.000
Kunstädter Vilmos	250.000	Princz József Szatmár	1,000.000
Kurtay Lajos	700.000	Radó Ernő	50.000
Lamm Mór	200.000	Dr. Reschofszky Artur	500.000
Lederer Róbert	100.000	Abony	500.000
Lévai Elek	200.000	Rosenberg Jenő	100.000
Lörinczi Sándor	50.000	Rosenfeld Akos	100.000
Dr. Löw Andor	300.000	Rosenthal István	50.000
Löwenstein Emanuel		Róth Ernő	700.000
Chicago Gróák Gyuláné		Róth Henrik	50.000
urnő utján	3,588.000	Dr. Ság Sándor	50.000
Meisels Lajos	25.000	Schein Gyula	100.000
Miklós Benő	250.000	Scheyer Samu	100.000
Miklós Salamon	500.000	Schreiber Benő	200.000
Móri izr. hitk.	820.000	Dr. Schwarz Gábor Zagreb	500.000
Nagyné urnő	50.000	Dr. Schwarcz Mór Győr	1,000.000
Nagyatádi izr. hitközség		Strasser Fülöp	50.000
templ. ad.	100.000	Dr. Schlesinger Sámuel	1,000.000
Dr. Nemes Jenő	200.000	Debrecen	1,000.000
Neumann Antal	200.000	Schulmann Henrik	100.000
Neumann Ármín	100.000	Schwarcz Gyula	30.000
Örkény Hugó	300.000	Singer Izidor	100.000
Ötvös Ármín	200.000	Spitzer József	100.000
Partos Zsigmond	800.000	Dr. Stamberger Ferenc	
Pauncz Sándor	50.000	Stein Ignác	100.000
Pesti izr. hitk. hozzájárulása		Steiner Jakab	200.000
		Szabó Rezső	100.000
		Szamek Miksa	100.000
		Szász György	130.000
		Szidon Gábor	100.000
		Szirmai Rezső Pécel	402.000
		Szombathelyi Congr. izr.	
		hitközség	2,000.000
		Tapolcai izr. hitk.	433.000
		Toldi N.	100.000
		Toldi Zoltán	200.000
		Trostler Vilmos	200.000
		Urbán Sámuel	1,000.000
		Urbán S. L.	500.000
		Vajda Henrik	350.000
		Wörner Ármín	50.000
		Vas Lajos	200.000
		Vermes Ernő	100.000
		Vermes Gyula	500.000
		Vermes Oszkár	200.000
		Wagner Antal	100.000
		Weil Mór	100.000
		Weisz Mór	250.000
		Dr. Weisz Mór Kőbánya	600.000
		Dr. Weiszberg Miksa	200.000
		sióagárdi Zöld Márton	150.000
		Zupfer Bernát	25.000

Az Orsz. Rabbiképző intézet

Bevétel

			Korona
1	január 1.	Egyenleg az 1924. évről	8.771.005
2	január 21.	A pesti izr. hitközség adománya	1.000.000
3	március 16.	A tatatóvárosi izr. nőegylet adománya a rabbiképző intézet részére	500.000
4	április 3.	Dr. Borsódi József kecskeméti főrabbi adománya	500.000
5	április 23.	A nagykanizsai izr. hitk. adománya a menza részére	340.000
6	április 25.	A kaposvári izr. hitk. adománya a menza javára	2.000.000
7	május 28.	Dr. Friedmann Dávid zsolnai rabbi adománya a menza szükségleteire	600.000
8	október 8.	A vallás és közoktatásügyi minisztérium 67.242/925. számú rendelete alapján a menza 1925 26. tanévi szükségleteihez való hozzájárulásként kiutaltatott	29.000.000
9	október 27.	Hadikölcsön szelvények beváltása folytán bevételezett összeg a bank értesítése szerint	1.650
10	dec. 31.	Folyószámla kamatok 1925. január hó 1. december hó 31-ig	264.002
11	dec. 31.	Kosztkamatok 1925. január hó 1. dec. hó végéig	430.140
Összes bevétel:			43.406.797

Menza 1925. évi zárszámadása

			Kiadás
			Korona
1	január 12.	A rabbiképző intézeti növendékek vacsora költségeinek fedezésére kiutaltatott	4.000.000
2	január 23.	A rabbiképző intézeti növendékek ebédköltségeinek fedezésére 1925. dec. hóra kiutaltatott	296.000
3	február 10.	A rabbiképző intézeti növendékek ebédköltségeinek fedezésére 1925. január hóra kiutaltatott	532.000
4	március 16.	A rabbiképző intézeti növendékek vacsora költségeinek fedezésére február hóra kiutaltatott	468.000
5	április 2.	A rabbiképző intézeii növendékek vacsoraköltségeinek fedezésére kiutaltatott	2.000.000
6	május 25.	A rabbiképző intézeti növendékek vacsoraköltségeinek fedezésére kiutaltatott	2.688.000
7	junius 2.	A rabbiképző intézeti növendékek vacsora költségeinek fedezésére kiutaltatott	328.000
8	junius 16.	Az intézeti növendékek befejező segélye az 1924 25. tanévre	400.000
9	október 8.	A vallás és közoktatásügyi minisztériumtól bevételezett 28.000.000 K után fizetett postatakarékpénztári jutalék	59.507
10	október 27.	A rabbiképző intézetben felállított ágyak felszerelésére kiutaltatott	3.625.000
11	dec. 4.	Az intézeti növendékek vacsora költségeinek fedezésére	4.500.000
12	dec. 10.	Az intézeti növendékek rendkívüli segélyezésére kiutaltatott	4.000.000
13	dec. 31.	Folyószámlai költségek január 1—december 31-ig	25.290
		Egyenleg	20.485.000
			Összesen
			43.406.797

Budapest, 1925. december hó 31.

Dr. Mezey Ferenc. s. k.